

บทที่ 5

ทศวรรษ 1960 ที่ปั่นป่วนโกลาหลสับสนวุ่นวาย พร้อมการไร้ แผนชายแดนใหม่และแผนสังคมที่ยิ่งใหญ่ (1961-1969)

ศาสตราจารย์ ดร.โทมัส เอ. ไบเล (Thomas A. Bailey) และศาสตราจารย์ ดร.เดวิด เอ็ม. เคนเนดี (David M. Kennedy) แห่งมหาวิทยาลัยสแตนฟอร์ด (Stanford University) ผู้เขียนตำราประวัติศาสตร์สหรัฐอเมริกา *The American Pageant* เรียกประวัติศาสตร์สหรัฐอเมริกาช่วงทศวรรษ 1960 (1960-1969) ว่า หกสิบที่ปั่นป่วนโกลาหลสับสนวุ่นวาย (The Stormy Sixties)¹ และมีผู้รู้บางท่านเรียกประวัติศาสตร์ช่วงนี้อีกชื่อว่า สมัยแห่งความรุนแรง (Age of Violence) ทศวรรษ 1960 เริ่มด้วยความสดใส คนอเมริกันศรัทธาในประธานาธิบดีจอห์น เอฟ. เคนเนดี ผู้นำหนุ่มวัย 44 ปี ประกาศแผนชายแดนใหม่ (The New Frontier Program) มุ่งให้แผนนี้เป็นที่พึงแก่ผู้ยากไร้ ชาวอเมริกันให้การสนับสนุนในอุดมการณ์ ร่วมมีความคิดสร้างสรรค์ มีความใฝ่ฝันมุ่งมั่นดำเนินการตามที่ผู้นำกำหนด ทุกอย่างดูเหมือนจะดีและราบรื่น แต่สภาพที่ปรากฏแท้จริงคือ การจบลงด้วยความเศร้าสลดหดหู่และความขมขื่นเริ่มด้วย หนึ่งผู้นำและบุคคลสำคัญถูกยิงเสียชีวิต กล่าวคือ ประธานาธิบดีจอห์น เอฟ. เคนเนดี ถูกยิงเสียชีวิตที่เมืองคัลลิส เท็กซัสในวันที่ 22 พฤศจิกายน 1963 มาร์ติน ลูเธอร์ คิง จูเนียร์ ถูกยิงเสียชีวิตที่เมืองเมมฟิส, เทนเนสซี ในวันที่ 4 เมษายน 1968 และโรเบิร์ต เอฟ. เคนเนดี (Robert F. Kennedy) ถูกยิงเสียชีวิตที่เมืองลอสแอนเจลิส, แคลิฟอร์เนีย ในวันที่ 6 มิถุนายน 1968 สองปีอุทกภัยในประเทศที่ไม่ได้รับการแก้ไขนำไปสู่การประท้วงก่อความโกลาหลวุ่นวายได้แก่ ที่อยู่อาศัยเสื่อมโทรม ความยากจน ผู้สูงอายุไม่มีเงินเพียงพอเพื่อการรักษาพยาบาล คนงานไร้ฝีมือ (unskilled workers) ต้องตกงานเพราะนายจ้างนำเครื่องจักรทุนแรงใช้ในโรงงาน โรงเรียนและมหาวิทยาลัยของรัฐบาลครูอาจารย์ผู้สอน ขาดอุปกรณ์การเรียนและเรียนกันอย่างแออัด มีการแบ่งแยกเหยียดผิว ในการทำงาน การศึกษาและที่อยู่อาศัยรวมถึงต่อการร่วมในสงครามเวียดนาม คนอเมริกันผิวดำประท้วงเพราะต้องการให้เลิกการแบ่งแยกเหยียดผิวเรียกร้องการมีสิทธิเท่าเทียมคนอเมริกันผิวขาว เรียกร้องความสนใจและต่อต้านการเข้าร่วมในสงครามเวียดนาม คนอเมริกันผิวขาวโดยเฉพาะชาวอเมริกันส่วนใหญ่เกิดหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 มีความเป็นอยู่สุขสบาย ในปี 1964 เมื่อลินดอน บี. จอห์นสันนำสหรัฐอเมริกาเข้าร่วมในสงครามเวียดนาม

มีการเกณฑ์ทหารทำให้เยาวชนอเมริกันโดยเฉพาะกลุ่มนักศึกษาของสังคมนิยมอเมริกันเป็นสังคมไม่น่าอยู่มีการประท้วงเกิดกลุ่มขบวนการพูดเสรี (The Free Speech Movement - FSM)² นำโดยมาริโอ ซาวิโอ (Mario Savio) ที่มหาวิทยาลัยแคลิฟอร์เนีย (Berkeley The University of California) และกลุ่มสมาคมนิสิตนักศึกษาเพื่อสังคมประชาธิปไตย (The Students for a Democratic Society - SDS)³ นำโดยทอม เฮเดน (Tom Hayden) และแอล ฮาเบอร์ (Al Haber) ที่มิชิแกน (Port Huron, Michigan) สมาชิกส่วนใหญ่ของทั้งสองกลุ่มนักศึกษาเป็นคนอเมริกันผิวขาว จัดอยู่ในชนชั้นกลางของสังคมนิยม สมาคมทั้งสองเรียกร้องสันติภาพ เลิกการแบ่งแยกเหยียดผิว ให้รัฐบาลสนใจดูแลทุกข์สุขประชาชนขจัดความยากจนให้หมดไป และให้ทหารเลิกเข้ายุ่งเกี่ยวกับพลเรือน เช่น เลิกการเกณฑ์ทหาร เลิกให้ทุนนักวิชาการทำงานวิจัยของกระทรวงกลาโหม และเลิกการผลิตอาวุธร้ายแรงเพื่อนำไปใช้ปราบปรามศัตรู ขณะเดียวกัน เยาวชนอเมริกันมีความสับสนทางจิตใจจัดตั้งกลุ่มซ้ายใหม่ (The New Left)⁴ และกลุ่มต่อต้านวัฒนธรรม (The Countercultural)⁵ เยาวชนทั้งสองกลุ่มนี้ต่อต้านวัฒนธรรมเดิมคือไม่ต้องการมุ่งมั่นทำงานเพื่อความก้าวหน้าและความมั่นคงของชีวิต ไม่ต้องการยึดมั่นในกฎข้อบังคับและระเบียบวินัย ไม่ยึดมั่นในสถาบันครอบครัว ไม่มีความภูมิใจในบรรพบุรุษ ค่านิยมใหม่ที่เกิดขึ้นคือ ไม่ติดกับวัตถุนิยมแต่จะแสวงหาความเชื่อใหม่เป็นที่พึ่งทางใจ มุ่งที่ปรัชญาและศาสนาโลกตะวันออก ชื่นชอบแนวคิดและผลงานของเมเซตงและฟีเดล คัสโตร มีเพศสัมพันธ์เปิดเผย เรียกหาความรักและสันติภาพ มีความเป็นอยู่เรียบง่ายไปวัน ๆ และแสวงหาความสุขใจด้วยการเสพกัญชา (marihuana) และยาหลอนประสาท (hallucinogenic) อีปีปี (Hippies) หรือบุปผาชน (Flower People) เป็นรูปแบบใหม่ของเยาวชนอเมริกันในทศวรรษ 1960 ที่เบื่อสังคม การเมืองและวัฒนธรรมอเมริกันเดิม ต้องการลืมปัญหา คลายความเหงา คลายความเครียดด้วยการเสพกัญชาและยาหลอนประสาท เรียกหาความรักโลกีย์และสันติภาพด้วยคำขวัญ "Make Love, Not War"⁶ พอใจอยู่รวมกันเป็นชุมชนเช่นที่ซานฟรานซิสโก (Haight-Ashbury, San Francisco) แบ่งปันความรัก ความรับผิดชอบ ทรัพย์สิน กินอยู่ และใช้สอยร่วมกัน อีปีปีนิยมใช้เสื้อผ้าเก่า สวมรองเท้าแตะหรือรองเท้าสาน ไว้ผมยาว สะพายถุงย่าม ห้อยสร้อยคอลูกประคำทีละหลายเส้น ชอบเพลงร็อก (Rock) เพราะท่วงทำนองตื่นเต้นเร้าร้อนมีชีวิตชีวา วงดนตรีที่เยาวชนอเมริกันชอบมากคือ The Beatles, The Woodstock และ The Rolling Stone เทศกาลเพลงร็อกกลางแจ้งปี 1969 ที่นิวยอร์ก (Bethel, New York) ระหว่างวันที่ 15-17 สิงหาคม 1969 โดยวง Woodstock มีผู้เข้าชมประมาณสี่แสนคน ปลายทศวรรษ 1960 อีปีปีเสื่อมความนิยม มีสภาพเป็นคนข้างถนนหรือขอทาน และกลางทศวรรษ 1970 อีปีปีหมดไปจากสังคมเยาวชนอเมริกัน เพราะ

สงครามเวียดนามยุติลง (1975) คนอเมริกันผิวดำรับการศึกษาเพิ่มมากขึ้นสามารถสถานภาพตนเองในสังคมขึ้นทัดเทียมหรือใกล้เคียงคนอเมริกันผิวขาว การแบ่งแยกเหยียดผิวค่อย ๆ หดไปจากสังคมอเมริกัน อย่างไรก็ตามสรุปได้ว่าสหรัฐอเมริกาในทศวรรษ 1960 คงการสกัดกั้นต่อต้านการขยายอิทธิพลของลัทธิคอมมิวนิสต์ เศรษฐกิจมีทั้งเฟื่องฟู ภาวะเงินเฟ้อ และธุรกิจจืดจางชบเซา คนอเมริกันนิยมมีบ้านอยู่อาศัยบริเวณชานเมืองมากกว่าในเมือง สหรัฐอเมริกามีความก้าวหน้ามากในงานวิทยาศาสตร์การแพทย์และเทคโนโลยี นำสู่การผลิตยาใหม่ ๆ รักษาโรคภัยไข้เจ็บ และนำความก้าวหน้าในงานโครงการอวกาศ และขบวนการเรียกร้องสิทธิทำอย่างเป็นระบบ ทวีความรุนแรงขึ้น คนอเมริกันกล้าต่อต้านการดำเนินนโยบายต่างประเทศของรัฐบาลในเรื่องนำสหรัฐอเมริกาเข้าร่วมในสงครามเวียดนามด้วยการประท้วง นับวันทวีความรุนแรงขึ้น และประการสุดท้ายสหรัฐอเมริกาต้องเผชิญกับมลภาวะ การขาดกรรมและความรุนแรงอันเนื่องจากคนอเมริกันไม่พอใจสภาพที่เป็นอยู่และไม่พอใจรัฐบาล สหรัฐอเมริกาช่วงทศวรรษ 1960 อยู่ภายใต้การนำของประธานาธิบดีสองคนคือ ประธานาธิบดีจอห์น เอฟ. เคนเนดี (1961-1963) ด้วยแผนชายแดนใหม่ (The New Frontier Program) มุ่งใช้เป็นที่พึ่งแก่ผู้ยากไร้ และประธานาธิบดีลินดอน บี. จอห์นสัน (1963-1969) ด้วยแผนสังคมที่ยิ่งใหญ่ (The Great Society Program) มุ่งใช้ยกระดับคุณภาพชีวิตคนอเมริกัน

สหรัฐอเมริกายุติการบริหารประเทศโดยจอห์น เอฟ. เคนเนดี 1961-1963

จอห์น ฟิตซ์เจอรัลด์ เคนเนดี (John Fitzgerald Kennedy 1917-1963) ประธานาธิบดีลำดับที่ 35 จากพรรคเดโมแครต นำการบริหารประเทศช่วงปี 1961-1963 โดยมีลินดอน บี. จอห์นสัน (Lyndon B. Johnson) เป็นรองประธานาธิบดี จอห์น เอฟ.เคนเนดี เป็นผู้ลงสมัครชนะการเลือกตั้งเป็นประธานาธิบดีที่อายุน้อยที่สุด (ในเดือนพฤศจิกายน 1960 ขณะอายุเพียง 43 ปี) และเข้ารับตำแหน่งประธานาธิบดีในเดือนมกราคม 1961 ขณะอายุ 44 ปี (ธีโอดอร์ รูสเวลท์ (1858-1919) ประธานาธิบดีลำดับที่ 26 เข้ารับตำแหน่งประธานาธิบดีในปี 1901 ขณะอายุ 43 ปี ภายหลังการเสียชีวิตของประธานาธิบดีวิลเลียม แมคคินเลย์ แต่ลงสมัครชนะการเลือกตั้งเป็นประธานาธิบดีในปี 1905 ขณะอายุ 47 ปี) ในวันที่ 22 พฤศจิกายน 1963 ประธานาธิบดีเคนเนดีถูกยิงเสียชีวิตที่เมืองดัลลัส (Dallas) เท็กซัสขณะอายุ 46 ปี นับเป็นประธานาธิบดีลำดับที่สี่ที่ถูกยิงเสียชีวิต และเป็นประธานาธิบดีที่มีอายุน้อยที่สุดที่เสียชีวิตขณะดำรงตำแหน่งประธานาธิบดีรวมระยะเวลาการบริหารประเทศสองปีสิบเดือน มีความเชื่อกันว่าการเลือกตั้งประธานาธิบดีในปีที่ลงท้ายด้วยเลขศูนย์ (0) ผู้ชนะการเลือกตั้งเป็นประธานาธิบดีมักเสียชีวิตขณะดำรงตำแหน่งประธานาธิบดี เริ่มจากวิลเลียม เอช.ฮาร์ริสัน (William H.Harrison) ประธานาธิบดีลำดับที่ 9 ลงรับการเลือกตั้งในปี 1840

และเสียชีวิตในปี 1841 อับราฮัม ลินคอล์น (Abraham Lincoln) ประธานาธิบดีลำดับที่ 16 ลงรับ
การเลือกตั้งสมัยที่ 2 ในปี 1860 และเสียชีวิตในปี 1865 เจมส์ เอ. การ์ฟิลด์ (James A. Garfield)
ประธานาธิบดีลำดับที่ 20 ลงรับการเลือกตั้งในปี 1880 และเสียชีวิตในปี 1881 วิลเลียม
แมคคินเลย์ (William McKinley) ประธานาธิบดีลำดับที่ 25 ลงรับการเลือกตั้งในปี 1920 และเสียชีวิต
ในปี 1923 แฟรงกลิน ดี. รูสเวลต์ (Franklin D. Roosevelt) ประธานาธิบดีลำดับที่ 32 ลงรับ
การเลือกตั้งสมัยที่ 2 ในปี 1940 และเสียชีวิตในปี 1945 และจอห์น เอฟ. เคนเนดีประธานาธิบดี
ลำดับที่ 35 ลงรับการเลือกตั้งในปี 1960 และเสียชีวิตในปี 1963 จอห์น เอฟ. เคนเนดีเป็น
ประธานาธิบดีคนแรกที่ขี้นในนิกายโรมันคาทอลิก และเป็นประธานาธิบดีคนแรกที่เกิดในคริสต์
ศตวรรษที่ 20 (1917) จัดเป็นคนรุ่นใหม่

ในวันที่ 20 มกราคม 1961 จอห์น เอฟ. เคนเนดี เข้าพิธีสาบานตนรับตำแหน่ง
ประธานาธิบดีและได้กล่าวแก่คนอเมริกันว่า “อย่าถามว่าประเทศของคุณ (สหรัฐอเมริกา) สามารถ
ทำอะไรให้แก่คุณ จงถามตัวคุณว่าสามารถทำอะไรให้แก่ประเทศของคุณได้บ้าง (Ask not what
your country can do for you, Ask what you can do for your country)” คำกล่าวนี้เป็นอมตะคน
อเมริกันได้คิด โดยเฉพาะจุดประกายความคิดแก่เยาวชนอเมริกันร่วมสร้างสรรพัฒนาสหรัฐอเมริกา

แผนชายแดนใหม่ (The New Frontier Program) ถูกกำหนดขึ้นเป็นแผนพัฒนาสังคม
และเศรษฐกิจ มุ่งช่วยผู้ยากไร้ด้วยโอกาสและไม่ได้รับความเป็นธรรมจากสังคม กำหนดการจัดการ
แบ่งแยกเหยียดผิวให้หมดไปจากสังคมอเมริกัน ให้การรักษาพยาบาลแก่ผู้สูงอายุ ช่วยเหลือด้าน
การศึกษา ปรับปรุงที่อยู่อาศัยและจัดวางผังเมืองให้เป็นระเบียบ สร้างงานเพิ่มและช่วยเหลือลูกจ้าง
แรงงาน ช่วยเหลือเกษตรกร และฟื้นฟูเศรษฐกิจ ด้วยแผนชายแดนใหม่คนอเมริกันมองว่าดีแต่ยาก
แก่การปฏิบัติให้เป็นจริงได้อันมีผลให้การเลือกสมาชิกรัฐสภาปี 1960 พรรคเดโมแครตต้องเสียที่
นั่งถึง 2 ที่นั่งในสภาผู้แทนราษฎร และเสียที่นั่ง 2 ที่นั่งในวุฒิสภาแก่พรรครีพับลิกัน ทำให้การ
บริหารประเทศของประธานาธิบดีเคนเนดีในช่วงสองปีแรกไม่คล่องตัวเพราะสมาชิกรัฐสภาพรรครี
พับลิกันและกลุ่มเดโมแครตภาคใต้ต่อต้านแผนชายแดนใหม่ด้วยเกรงการเปลี่ยนแปลงเงินเพิ่มหนี้
สินและ เกรงรัฐบาลกลางแทรกแซงอำนาจรัฐบาลมลรัฐ และสมาชิกพรรคเดโมแครตกลุ่มรัฐทางใต้
ต้องการคงการแบ่งแยกเหยียดผิวในสหรัฐอเมริกา แต่จากผลงานแก้ไขปัญหาและปฏิรูปสังคมและ
เศรษฐกิจช่วงปี 1961-1962 มีผลให้การเลือกสมาชิกรัฐสภาปี 1962 พรรคเดโมแครตมีอำนาจเพิ่ม
ในรัฐสภาในช่วงกลางสมัยของประธานาธิบดีเคนเนดี กล่าวคือ พรรคเดโมแครตเสียที่นั่งเพียง 2 ที่

นั่งในสภาผู้แทนราษฎร (ครั้ง 1960 เสีย 20 ที่นั่ง) และได้ที่นั่งเพิ่มในวุฒิสภาอีก 4 ที่นั่งอันมีผลให้การบริหารประเทศนับจากปี 1962 มีความคล่องตัวขึ้น

คณะรัฐมนตรีในรัฐบาลประธานาธิบดีเคนเนดีล้วนเป็นคนหนุ่มมีการศึกษา มีความคิดมุ่งมั่นเพื่อบริหารและพัฒนาประเทศ ประธานาธิบดีเคนเนดีมีความมั่นใจว่า คณะรัฐมนตรีชุดนี้ “ดีที่สุดและฉลาดหลักแหลมที่สุด (The Best and the Brightest)”⁸ เริ่มด้วยโรเบิร์ต แมคนามารา (Robert McNamara) รัฐมนตรีกระทรวงกลาโหม อายุ 44 ปี (อดีตผู้ช่วยศาสตราจารย์แห่งมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ดเมื่ออายุเพียง 24 ปี และต่อมาเป็นประธานบริษัทฟอร์ดมอเตอร์) แมคเยอร์ซัน บันดี (McGeorge Bundy) ตำแหน่งผู้ช่วยพิเศษของประธานาธิบดีด้านความมั่นคง อายุ 41 ปี (อดีตคณบดีแห่งมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด เมื่ออายุเพียง 34 ปี) โรเบิร์ต เอฟ. เคนเนดี (Robert F. Kennedy) รัฐมนตรีกระทรวงยุติธรรมอายุ 35 ปี อับราฮัม ไรบคอฟฟ์ (Abraham Ribicoff) รัฐมนตรีกระทรวงสาธารณสุข การศึกษาและสวัสดิการ อาร์เธอร์ เจ. โกลเบิร์ก (Arthur J. Goldberg) รัฐมนตรีกระทรวงแรงงาน และสเทวอร์ท เอล. ยูแดล (Stewart L. Udall) รัฐมนตรีกระทรวงมหาดไทย ภายใต้แผนชายแดนใหม่มีผลงานปรากฏน้อยมากในสมัยประธานาธิบดีเคนเนดีเพราะไม่ได้รับความร่วมมือจากรัฐสภา แต่จากการริเริ่มของประธานาธิบดีเคนเนดี ในการปฏิรูปสังคมปรากฏเป็นผลงานโดดเด่นชัดในสมัยประธานาธิบดีจอห์นสัน เพราะได้รับความร่วมมือด้วยดีจากรัฐสภาและศาล (อำนาจนิติบัญญัติและตุลาการ) อย่างไรก็ตามในสมัยประธานาธิบดีเคนเนดี ผลงาน ปัญหา และการแก้ไขปัญหาที่เด่นควรแก่การกล่าวถึง คือ

1. เห็นชอบในบทแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญมาตราที่ 23 (The Twenty-third Amendment)⁹ มีผลใช้บังคับในวันที่ 29 มีนาคม 1961 กำหนดให้คนอเมริกันในเขตเมืองหลวง (Washington District of Columbia) ลงคะแนนเลือกประธานาธิบดีได้

2. พัฒนาแหล่งเสื่อมโทรม โดยประธานาธิบดีเคนเนดี เร่งผลักดันให้รัฐสภาผ่านกฎหมายพัฒนาแหล่งเสื่อมโทรมปี 1961 (The Depressed Areas Act of 1961)¹⁰ กำหนดให้อำนาจแก่รัฐบาลกลางใช้เงิน \$400 ล้าน เพื่อช่วยเหลือคนอเมริกันผู้ว่างงานถาวร (ส่วนใหญ่เป็นคนอเมริกันผิวดำยากจน และไร้การศึกษา) และฟื้นฟูแหล่งเสื่อมโทรม (ชุมชนแออัด หรือสลัม) ในสังคมเมืองให้มีสภาพดีขึ้น เริ่มด้วยการสร้างงานคือจ้างคนอเมริกันผู้ว่างงานหรืออาคารที่พักที่เสื่อมโทรม และเป็นแรงงานหลักในการปลูกสร้างอาคารชุด (apartment) ขึ้นแทนที่ตามผังที่กำหนดไว้ อย่างเป็นระเบียบและให้เช่าหรือขายในราคาถูกอันเป็นการช่วยสร้างงานและปลูกสร้างที่อยู่อาศัยใหม่อย่างเป็นระเบียบ สะอาดและน่าอยู่

3. ช่วยเหลือลูกจ้างแรงงานด้วยการกำหนดเพิ่มอัตราค่าจ้างแรงงานต่ำสุด โดยในวันที่ 5 พฤษภาคม 1961 ประธานาธิบดีเคนเนดีลงนามเห็นชอบในกฎหมายกำหนดเพิ่มอัตราค่าจ้างแรงงานต่ำสุดในปี 1961 จากชั่วโมงละ \$1 เป็น \$1.15 และในปี 1963 กำหนดค่าแรงเพิ่มขึ้นจากชั่วโมงละ \$1.15 เป็น \$1.25¹¹ เพื่อให้ลูกจ้างแรงงานได้รับค่าจ้างแรงงานเพิ่มขึ้นได้สัดส่วนกับอัตราค่าครองชีพที่สูงขึ้น มีผลสร้างความพอใจแก่ลูกจ้างแรงงาน 3.6 ล้านคน

4. ช่วยเหลือคนชรา โดยประธานาธิบดีเคนเนดีในวันที่ 21 กุมภาพันธ์ 1963 นำเสนอแผนให้การบริการการรักษายาบาลแก่คนชราเป็นส่วนหนึ่งของระบบประกันสังคม (The Social Security System) ต่อรัฐสภา¹² (รัฐสภาให้การเห็นชอบผ่านเป็นกฎหมายการรักษาผู้สูงอายุในวันที่ 30 กรกฎาคม 1965 ในสมัยประธานาธิบดีจอห์นสัน)

5. แก้ไขปัญหาธุรกิจ¹³ ในเดือนมีนาคม 1962 บรรดาผู้ผลิตเหล็กกล้ารายใหญ่ลงนามร่วมกับสหภาพคนงานเหล็กกล้ากำหนดเพิ่มสวัสดิการแก่คนงานแต่ไม่เพิ่มค่าแรงงาน ประธานาธิบดีเคนเนดีพอใจในข้อตกลงเดือนมีนาคม 1962 ในประเด็นไม่ทำให้ราคาเหล็กกล้าสูงขึ้นอันเป็นการป้องกันภาวะเงินเฟ้อ แต่ความพอใจต้องหมดไปเพราะในวันที่ 10 เมษายน 1962 เมื่อบริษัทผู้ผลิตเหล็กกล้าร่วมกันขึ้นราคาเหล็กกล้าอีกตันละ \$6 ประธานาธิบดีเคนเนดีไม่พอใจเพราะมองว่าไม่มีเหตุจำเป็นต้องขึ้นราคา และจะเป็นทางนำสู่ภาวะเงินเฟ้อในอนาคต ในทางปฏิบัติได้เชิญบรรดาผู้บริหารบริษัทผู้ผลิตเหล็กกล้ามาเจรจา แสวงหาแนวทางแก้ไขที่ทำเนียบขาว ผลการเจรจาคือยกเลิกการขึ้นราคาเหล็กกล้า

6. กำหนดนโยบายเศรษฐกิจ¹⁴ นักธุรกิจอเมริกันได้เสนอแนะแก่ประธานาธิบดีเคนเนดีว่าเพื่อการเติบโตทางเศรษฐกิจรัฐบาลกลางจำเป็นต้องลดหนี้สินของชาติและรักษาคุลยงบประมาณ การใช้จ่ายเงินของรัฐบาล แต่ประธานาธิบดีเคนเนดีมองว่าการกระตุ้นเศรษฐกิจให้ได้ผล ต้องลดการเก็บภาษีเงินได้ทั้งจากรัฐกิจและประชาชนอันจะมีผลทำให้ประชาชนและธุรกิจผู้ต้องจ่ายภาษีเงินได้มีเงินเหลือนำไปสู่การซื้อและการลงทุนเพิ่ม ทำให้ธุรกิจเติบโตมั่นคงและสร้างงานเพิ่ม ในทางปฏิบัติต้นปี 1963 ประธานาธิบดีเคนเนดีเสนอต่อรัฐสภาว่าด้วยการลดการเก็บภาษีเงินได้ของรัฐบาล ด้วยหวังจะทำให้เกิดการขยายตัวของธุรกิจและเกิดธุรกิจใหม่ ภาษีเงินได้จากการขยายตัวทางเศรษฐกิจรัฐบาลกลางจะเก็บได้มากกว่าเป็นการชดเชยรายได้ที่ขาดหายไปเพราะการลดการเก็บภาษีเงินได้ รัฐสภาให้การตอบรับโดยในเดือนกุมภาพันธ์ 1964 ผ่านกฎหมายลดการเก็บภาษีเงินได้เคนเนดี-จอห์นสันปี 1964 (The Kennedy-Johnson Tax Cut Act of 1964)

เพื่อขยายการค้าของสหรัฐอเมริกาในตลาดโลก ในวันที่ 4 ตุลาคม 1962 รัฐสภาผ่านกฎหมายขยายการค้าปี 1962 (The Trade Expansion Act of 1962)¹⁵ กำหนดให้อำนาจประธานาธิบดีในการลดภาษีนำเข้า (reduce tariff) สูงสุดไม่เกิน 50 เปอร์เซ็นต์ มุ่งเพื่อส่งเสริมการค้าของสหรัฐอเมริกากับกลุ่มประเทศตลาดร่วมยุโรป (The Common Market or The European Economic Community-EEC-ก่อตั้งในวันที่ 25 มีนาคม 1957 สมาชิกแรกเริ่มมี 6 ชาติ คือ ฝรั่งเศส เบลเยียม เนเธอร์แลนด์ อิตาลี เยอรมนีตะวันตกและลักเซมเบิร์ก ในปี 1973 อังกฤษ เดนมาร์ก และไอซ์แลนด์ เข้าร่วมเป็นสมาชิกและกรีกเข้าร่วมในปี 1981) และประธานาธิบดีมีอำนาจให้การช่วยเหลือแก่ธุรกิจอเมริกันที่ได้รับผลกระทบจากการลดภาษีนำเข้าครั้งนี้

7. แก้ไขปัญหาแบ่งแยกเหยียดผิว ปัญหาหลักภายในประเทศที่ประธานาธิบดีเคนเนดีต้องเผชิญและต้องเร่งดำเนินการแก้ไขคือ คนอเมริกันผิวดำเรียกร้องการมีสิทธิเท่าเทียมคนอเมริกันผิวขาวและเรียกร้องเลิกการแบ่งแยกเหยียดผิว ประธานาธิบดีเคนเนดีเชื่อว่าถึงเวลาแล้วที่คนอเมริกันผิวขาวต้องยอมรับความเสมอภาคของคนอเมริกันผิวดำ การแบ่งแยกเหยียดผิวและความไม่เสมอภาคเป็นอันตรายอย่างมากต่อการปกครองในระบอบประชาธิปไตยและถึงเวลาแล้วที่อำนาจธิปไตยทั้งสามฝ่ายคือนิติบัญญัติ บริหารและตุลาการต้องร่วมมือกันขจัดปัญหาแบ่งแยกเหยียดผิวและความไม่เสมอภาคกันให้หมดไปจากสังคมอเมริกัน

ความวุ่นวายด้วยปัญหาแบ่งแยกเหยียดผิวในสมัยประธานาธิบดีเคนเนดี เริ่มขึ้นในวันที่ 14 พฤษภาคม 1961 เมื่อกลุ่มอเมริกันผิวดำและอเมริกันผิวขาวเรียกตนเองว่าผู้ขี่ขี่เสรีภาพ (Freedom Riders) นั่งรถโดยสารมุ่งสู่เมืองมอนโกเมอรี (Montgomery) อะลาบามา เพื่อทดสอบว่าเมืองมอนโกเมอรียังคงแบ่งแยกเหยียดผิวในการให้บริการรถโดยสารหรือไม่ เมื่อรถแล่นถึงเมืองแอนนิสตัน (Anniston) ได้รับการตอบโต้จากคนอเมริกันผิวขาวที่คงการยึดมั่นในการแบ่งแยกเหยียดผิวด้วยการตรงเข้าเผารถโดยสารเป็นผลให้สมาชิกผู้ขี่ขี่เสรีภาพบางคนได้รับบาดเจ็บ¹⁶ จากความรุนแรงครั้งนี้รัฐมนตรีกระทรวงยุติธรรมคือโรเบิร์ต เอฟ. เคนเนดีต้องส่งเจ้าหน้าที่เข้าระงับเหตุช่วยเหลือกลุ่มผู้ขี่ขี่เสรีภาพ ในปี 1962 ความวุ่นวายเกิดขึ้นในวันที่ 1 ตุลาคม 1962 เมื่อเจมส์ เมเรดิท (James Meredith) อเมริกันผิวดำทหารผ่านศึกจากสงครามโลกครั้งที่ 2 ‘พยายามเข้าฟังการบรรยายในมหาวิทยาลัยมิสซิสซิปปี (The University of Mississippi “Ole Miss”) แม้จะถูกห้ามเป็นการส่วนตัวจากโรสส์ อาร์ บาร์เนทท์ (Ross R. Barnett) ผู้ว่าการรัฐมิสซิสซิปปี’¹⁷ จากความโกลาหลวุ่นวายมีคนตาย 2 คนและประธานาธิบดีเคนเนดีจำต้องส่งทหารของรัฐบาลกลาง (Federal troops) จำนวน 3000 คน เข้าระงับเหตุและคุ้มครองเมเรดิทให้เข้าเรียน ในปี 1963 อเมริกันผิวดำทวิการ

เรียกร้องความเสมอภาค การประท้วงอย่างรุนแรงและการเดินขบวนมีขึ้นในทุกรัฐของสหรัฐอเมริกา การเดินขบวนช่วงเดือนเมษายน-กันยายน 1963 เพิ่มขึ้นและทวีความรุนแรงโดยในภาคเหนือ และภาคตะวันตกคนอเมริกันผิวขาวร่วมเดินขบวนด้วยเพราะเห็นใจคนอเมริกันผิวดำที่ถูกแบ่งแยกเหยียดผิว และไม่ได้รับความเสมอภาค ในภาคใต้การเดินขบวนมุ่งประท้วงเพื่อให้เลิกการแบ่งแยกเหยียดผิวในโรงเรียน การจ้างงาน และที่อยู่อาศัย จากการเดินขบวนประท้วงใน 75 เมืองภาคใต้ มีอเมริกันผิวดำถูกจับกุม 14,000 คน การเดินขบวนประท้วงไกลาหลุ่นวายในเดือนพฤษภาคม 1963 มีขึ้นที่เมืองเบอร์มิงแฮม (Birmingham) อะลาบามาโดยมาร์ติน ลูเธอร์ คิง นำการประท้วงการแบ่งแยกเหยียดผิวเพื่อการศึกษาในมหาวิทยาลัยอะลาบามา (The University of Alabama)¹⁸ เป็นผลให้ในเดือนมิถุนายน 1963 ประธานาธิบดีเคนเนดีต้องจัดตั้งหน่วยคุ้มครองแห่งชาติประจำอะลาบามา (The Alabama National Guard) เพื่อปฏิบัติการบังคับให้มีการเรียนร่วมกันของนักศึกษาอเมริกันผิวดำและผิวขาวในมหาวิทยาลัยอะลาบามา ในเดือนกันยายน 1963 ประธานาธิบดีเคนเนดีต้องจัดตั้งหน่วยคุ้มครองอีกครั้งเพื่อรักษาความสงบในการเรียนร่วมกันของอเมริกันผิวดำและผิวขาวในโรงเรียนมัธยมปลายในสามเมืองของอะลาบามา และในวันที่ 28 สิงหาคม 1963 มาร์ติน ลูเธอร์ คิง นำคนอเมริกันทั้งผิวดำและผิวขาวจำนวนสองแสนคนเดินขบวนอย่างสงบที่กรุงวอชิงตัน ดี.ซี. เพื่อเรียกร้องการมีสิทธิของคนอเมริกันผิวดำเท่าเทียมกับสิทธิของคนอเมริกันผิวขาว และทั้งสนับสนุนให้รัฐสภาผ่านกฎหมายสิทธิพลเมือง (อเมริกันผิวดำ) อย่างเป็นทางการเดินขบวนอย่างสงบในครั้งนี้อยู่กันนาน The Freedom March or The March on Washington, D.C. 1963¹⁹ ในเดือนกันยายน 1963 เกิดการระเบิดที่โบสถ์แบพติสต์ (Baptist Church) ในชุมชนอเมริกันผิวดำที่เมืองเบอร์มิงแฮม, อะลาบามา เป็นผลให้เด็กหญิงอเมริกันผิวดำเสียชีวิต 4 คนขณะกำลังปฏิบัติพิธีกรรมทางศาสนา²⁰ จากการเกิดความรุนแรงไกลาหลุ่นวายในปี 1963 ประธานาธิบดีเคนเนดีให้การสนับสนุนขบวนการเรียกร้องสิทธิของคนอเมริกันผิวดำอย่างเปิดเผย โดยกล่าวแก่ผู้นำอเมริกันผิวดำว่า “ข้าพเจ้าอาจไม่ได้รับเลือกในการเลือกตั้งครั้งนี้... ข้าพเจ้าไม่เป็นกังวล”²¹ ขณะเดียวกันประธานาธิบดีเคนเนดีเรียกร้องให้รัฐสภาผ่านกฎหมายเลิกการแบ่งแยกเหยียดผิวในการใช้บริการโรงแรม (hotel) ภัตตาคาร และโรงแรมสำหรับผู้เดินทางที่มีห้องนอนติดกับที่จอดรถ (motel) และเรียกร้องให้รัฐสภาให้อำนาจแก่รัฐมนตรีกระทรวงยุติธรรมในการดำเนินคดีกับโรงเรียนที่คงการแบ่งแยกเหยียดผิว รัฐสภาเพียงรับรู้การเรียกร้องของประธานาธิบดีเคนเนดี แต่ไม่มีการตอบรับด้วยกฎหมายสิทธิพลเมือง (อเมริกันผิวดำ) การตอบรับด้วยกฎหมายสิทธิพลเมือง (อเมริกันผิวดำ) ปรากฏในสมัยประธานาธิบดีจอห์นสัน อย่างไรก็ตามในปี 1962

ประธานาธิบดีเคนเนดีเห็นชอบให้การสนับสนุนในคำพิพากษาของศาลฎีกาว่าด้วยเรื่องห้ามการ
สอนศาสนา (สวดมนต์หรืออ่านพระกัมภีร์) ในโรงเรียนรัฐบาลเพราะขัดต่อรัฐธรรมนูญในเรื่องเสรี
ภาพในการนับถือศาสนา

8. ให้การสนับสนุนในโครงการอวกาศ สืบเนื่องมาจากในวันที่ 12 เมษายน 1961
รัสเซียประสบความสำเร็จในการส่งยานอวกาศ (spacecraft) พร้อมมนุษย์อวกาศ (astronaut) คน
แรกของโลกคือ ยูรี กาการิน (Yuri Gagarin) สู่อวกาศโคจรรอบโลกหนึ่งรอบ และกลับสู่พื้นโลก
อย่างปลอดภัย²² ประธานาธิบดีเคนเนดีเร่งจัดหางบประมาณเพิ่มแก่องค์การนาซาเพื่อการศึกษาค้น
คว้าในโครงการอวกาศสนองการแข่งขันในด้านอวกาศ (The Space Race) กับรัสเซีย เป็นผลให้ใน
วันที่ 5 พฤษภาคม 1961 องค์การนาซาสามารถจัดส่งยานอวกาศพร้อมมนุษย์อวกาศสองคนแรก
ของสหรัฐอเมริกา คือ เอแลน บี ชีพาร์ท จูเนียร์ (Alan B. Shepard, Jr.) และเวอจีล กริสสัน (Virgil
Grisson) ขึ้นโคจรในอวกาศ ยานอวกาศทะยานขึ้นเหนือพื้นดินได้สูงประมาณ 116 ไมล์ (186.67
กิโลเมตร) ก็หล่นสู่พื้นดิน มนุษย์อวกาศอเมริกันทั้งสองปลอดภัย²³ และในวันที่ 20 กุมภาพันธ์
1962 สหรัฐอเมริกาสามารถส่งมนุษย์อวกาศ จอห์น เอช. เกรนนี, จูเนียร์ (John H. Glenn, Jr.)
พร้อมยานอวกาศสู่อวกาศ โคจรรอบโลกสามรอบ²⁴ และในปี 1962 นี้สหรัฐอเมริกาส่งดาวเทียม
ดวงแรกชื่อ เทลสตาร์ I (Telstar I) สู่อวกาศทำหน้าที่ถ่ายทอดส่งสัญญาณรายการโทรทัศน์ระหว่าง
สหรัฐอเมริกากับยุโรป และเพื่อความก้าวหน้ายิ่งขึ้นไปในโครงการอวกาศในปี 1962 ประธานาธิบดี
เคนเนดีจัดสรรเงิน \$25 พันล้าน²⁵ แก่องค์การนาซาเพื่อการศึกษาค้นคว้าในโครงการจัดส่งมนุษย์
อวกาศอเมริกันขึ้นสำรวจดวงจันทร์ ผลสำเร็จมีขึ้นในวันที่ 20 กรกฎาคม 1969 เมื่อในสมัย
ประธานาธิบดีนิกสัน เมื่อยานอีเกิล (Eagle) ของยานอวกาศอะพอลโล 11 (Apollo 11) สามารถลง
จอดบนพื้นผิวดวงจันทร์ นีล อาร์มสตรอง (Neil Armstrong) เป็นมนุษย์อวกาศคนแรกที่เหยียบพื้น
ผิวดวงจันทร์ ติดตามด้วยเอ็ดวิน เอลเดรียน (Edwin Aldrin)

9. ให้การสนับสนุนในการเสริมสร้างแสนยานุภาพกองกำลังและอาวุธป้องกันชาติ ใน
ช่วงการหาเสียงปี 1960 จอห์น เอฟ. เคนเนดีประกาศว่าสหรัฐอเมริกาจำเป็นต้องเสริมสร้างอาวุธ
ร้ายแรงเพิ่ม (จรวดขีปนาวุธและจรวดยิงข้ามทวีปเป็นต้น) เพราะคาดการณ์ว่า รัสเซียก้าวไกลใน
การถือครองอาวุธร้ายแรง สืบเนื่องมาจากประธานาธิบดีไอเซนฮาวร์เป็นผู้มีสายตากว้างไกลมอง
เห็นความจำเป็นที่สหรัฐอเมริกาต้องมีอาวุธร้ายแรงในครอบครองเพื่อตอบโต้และรับการโจมตีของ
รัสเซียเป็นผลให้อาวุธร้ายแรงที่สหรัฐอเมริกามีในครอบครอง²⁶ คือเครื่องบินทิ้งระเบิดบี-52 จำนวน
600 เครื่อง (B-52 Bomber) เรือดำน้ำยิงจรวดขีปนาวุธจำนวน 2 ลำ (Polaris Sumarine) จรวด

ขีปนาวุธยิงข้ามทวีปขนาดใหญ่จำนวน 16 ลูก (Atlas Intercontinental Bissilic Missile) ทำการทดลองยิงครั้งแรกในวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 1961 ยิงได้ระยะทางไกล 4200 ไมล์ (6759 กิโลเมตร) และหัวรบนิวเคลียร์อีกประมาณ 2000 ลูก (Nuclear Warhead) ภายใต้การนำของประธานาธิบดีเคนเนดีสั่งผลิตอาวุธร้ายแรงเพิ่มชนิดแรกคือจรวดขีปนาวุธยิงข้ามทวีปชนิดขับเคลื่อนเร็วจำนวน 1000 ลูก (Minuteman Solid-Fuel Intercontinental Ballistic Missile)²⁷ เริ่มคันคว่ำในเดือนธันวาคม 1962 และทำสำเร็จในเดือนมิถุนายน 1965 ยิงได้ไกล 6300 ไมล์ (10138.59 กิโลเมตร) เคลื่อนที่เร็วระยะทาง 15,000 ไมล์ต่อชั่วโมง (24,139.5 กิโลเมตรต่อชั่วโมงหรือ 402.32 กิโลเมตรต่อนาที) และชนิดที่สองเรือดำน้ำยิงจรวดขีปนาวุธขนาดใหญ่ 32 ลำ (Polaris Sumarine) สามารถบรรทุกจรวดขีปนาวุธได้ละละ 656 ลูก เป็นต้นและประธานาธิบดีเคนเนดีให้การสนับสนุนในแผนสร้างความแข็งแกร่งด้านกองกำลังทหารอเมริกันของรัฐมนตรีกระทรวงกลาโหม (Robert Mc Namara) ด้วยการเพิ่มหน่วยพร้อมปฏิบัติการรบห้าหน่วย (combat-ready army division) หน่วยเชี่ยวชาญปฏิบัติการรบทางอากาศสามหน่วย (tactical air wing) และหน่วยสำรองการรบสิบหน่วย (division strategic reserve) รวมใช้งบประมาณดำเนินการ \$6 พันล้าน สำหรับประธานาธิบดีเคนเนดีเองสนับสนุนการจัดตั้งกองกำลังพิเศษ (The Special Forces) เชี่ยวชาญทั้งด้านวางแผนการรบและปฏิบัติการรบรู้จักกันในนามหมวกบาเรตเขียวหรือหมวกเขียว (Green Beret) ด้วยความพร้อมด้านอาวุธและกองกำลังทำให้สหรัฐอเมริกาจะสามารถเลือกในวิถีทางที่ดีที่สุดเหมาะสมที่สุดสำหรับสหรัฐอเมริกาที่จะบุกโจมตีหรือรับการบุกโจมตีของศัตรู

ผลงานด้านการต่างประเทศภายใต้การนำของประธานาธิบดีจอห์น เอฟ. เคนเนดี 1961-1963

นโยบายต่างประเทศของสหรัฐอเมริกาภายใต้การนำของประธานาธิบดีจอห์น เอฟ. เคนเนดี คือ ต่อต้านการขยายอิทธิพลของลัทธิคอมมิวนิสต์ ให้ความช่วยเหลือด้านเศรษฐกิจ เทคโนโลยีและการทหารแก่ทุกชาติเพื่อให้สามารถยืนหยัดอยู่ได้ และปฏิเสธลัทธิคอมมิวนิสต์ เตรียมความพร้อมด้านกองกำลังและอาวุธเพื่อรับและตอบโต้การก้าวร้าวของลัทธิคอมมิวนิสต์ และขยายการค้าการลงทุนของสหรัฐอเมริกาสู่ตลาดโลก ผลงานต่างประเทศที่โดดเด่นของประธานาธิบดีเคนเนดีที่ควรแก่การกล่าวถึง คือ

1. จัดตั้งหน่วยสันติภาพ (The Peace Corps or The U.S. Peace Corps or The Kennedy's Corps)²⁸ ประธานาธิบดีเคนเนดีเห็นควรช่วยเหลือกลุ่มประเทศโลกที่สาม (The Third World) ซึ่งเป็นประเทศกำลังพัฒนาและค่อยพัฒนาผู้เรียกหาการสร้างชาติ (nation building) ด้วยวิธีการปฏิบัติอย่าง

มีสันติภาพ (peaceful revolution) คือยินดีรับความช่วยเหลือจากชาติที่พัฒนาแล้ว (สหรัฐอเมริกา) โดยชาติที่พัฒนาแล้วต้องไม่หวังกอบโกยผลประโยชน์ใด ๆ จากชาติผู้รับความช่วยเหลือ ในทางปฏิบัติสหรัฐอเมริกาได้กำหนดแผนช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาด้านการเกษตรกรรม การคมนาคมขนส่ง การศึกษาและการสื่อสารโทรคมนาคมแก่ประเทศกำลังพัฒนาและด้อยพัฒนา มุ่งให้ประเทศเหล่านี้สามารถยกระดับฐานะความเป็นอยู่ให้ดีขึ้น ด้านการศึกษา เทคโนโลยี การแพทย์ และพัฒนาสังคม อันจะนำไปสู่การปฏิเสธรบลิทธิคอมมิวนิสต์ หน่วยงานที่ปฏิบัติรับผิดชอบคือ หน่วยสันติภาพ (The Peace Corps) ประธานาธิบดีเคนเนดีกำหนดจัดตั้งขึ้นในวันที่ 1 มีนาคม 1961 เป็นหน่วยอาสาสมัครที่เป็นเยาวชนอเมริกันทั้งชายและหญิงจากมหาวิทยาลัยและวิทยาลัยจำนวนหลายพันคนที่มีความรู้ความสามารถในงานสอน เป็นนักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญงานด้านเกษตรกรรม งานด้านการแพทย์และสาธารณสุข งานด้านขนส่งคมนาคม และงานด้านสื่อสารโทรคมนาคม พวกเขาเหล่านี้เข้าช่วยเหลือประชาชนในประเทศกำลังพัฒนาและด้อยพัฒนาในเอเชียและแอฟริการะยะเวลาทำงานสองปีขึ้นไป และขณะปฏิบัติงานเยาวชนอเมริกันได้แสดงออกซึ่งความศรัทธาในประธานาธิบดีเคนเนดี (ผู้มีอุดมการณ์สันติภาพและจัดตั้งหน่วยสันติภาพ) ให้ประชาชนผู้รับความช่วยเหลือได้เห็น อันมีผลทำให้หน่วยสันติภาพถูกเรียกอีกชื่อว่า หน่วยของเคนเนดี (The Kennedy's Corps) ในวันที่ 21 กันยายน 1961 รัฐสภาให้การยอมรับในหน่วยสันติภาพและจัดสรรงบประมาณ \$30 ล้านเพื่อดำเนินการ

2. ความสัมพันธ์ระหว่างสหรัฐอเมริกาและรัสเซียถึงเครียดในปี 1961 ช่วงสมัยประธานาธิบดีเคนเนดี (1961-1963) รัสเซียอยู่ภายใต้การนำของนายกรัฐมนตรี (Premier) นิกิต้า ครุสชอฟ (1958-1964) ความสัมพันธ์ระหว่างสหรัฐอเมริกาในสมัยประธานาธิบดีเคนเนดีเริ่มด้วยความตึงเครียดในปัญหาเบอร์ลินตะวันตกปี 1961 มีความตึงเครียดมากในวิกฤตการณ์ติดตั้งขีปนาวุธนิวเคลียร์ที่คิวบาปี 1962 และคลายความตึงเครียดมีความเข้าใจด้วยดีระหว่างกันในปี 1963

2.1 ความตึงเครียดระหว่างสหรัฐอเมริกากับรัสเซียในเรื่องเบอร์ลินตะวันตกปี 1961 ดังได้เคยเรียนรู้มาแล้วว่าเยอรมนีแบ่งแยกเป็น 2 ประเทศในปี 1949 คือเยอรมนีตะวันตก (West Germany) ภายใต้ระบอบประชาธิปไตยมีกรุงบอนน์ (Bonn) เป็นเมืองหลวงและเยอรมนีตะวันออก (East Germany) ภายใต้ลัทธิคอมมิวนิสต์ มีกรุงเบอร์ลินตะวันออก (East Berlin) เป็นเมืองหลวง ส่วนกรุงเบอร์ลินตะวันตก (West Berlin) ในเยอรมนีตะวันออกมีกองกำลังสามชาติคือสหรัฐอเมริกา อังกฤษ และฝรั่งเศสคงประจำการดูแลรักษาความสงบ ในวันที่ 17 มิถุนายน 1953 คนงานกลุ่มต่อต้านคอมมิวนิสต์เริ่มก่อความวุ่นวายในเบอร์ลินตะวันออกและกระจายสู่พื้นที่ส่วน

ต่าง ๆ ของเยอรมนีตะวันออก รัฐบาลเยอรมนีตะวันออกปราบปรามไม่ได้ จึงร้องขอความช่วยเหลือจากรัสเซียเข้าปราบปรามในเบอร์ลินตะวันออก เป็นผลให้กองกำลังทหารรัสเซียได้กลับเข้าประจำการในเบอร์ลินตะวันออกในกลางปี 1953 ช่วงทศวรรษ 1950 รัฐบาลคอมมิวนิสต์เยอรมนีตะวันออกกำหนดอย่างเข้มงวดให้คนในเบอร์ลินตะวันตกต้องได้รับอนุญาตก่อนเดินทางสู่เยอรมนีตะวันออก แต่ไม่เข้มงวดในการที่คนในเบอร์ลินตะวันออกและเยอรมนีตะวันออกจะเดินทางสู่เยอรมนีตะวันตก ตลอดจนไม่เข้มงวดในการไปมาหาสู่กันระหว่างเบอร์ลินตะวันออกและเบอร์ลินตะวันตก ผลคือคนในเยอรมนีตะวันออกที่ไม่ต้องการอยู่ภายใต้การปกครองลัทธิคอมมิวนิสต์พากันเดินทางเข้าสู่เบอร์ลินตะวันตก และพอใจอยู่อาศัยในเบอร์ลินตะวันตกกว่าสองแสนคน ภายใต้การคุ้มครองดูแลของกองกำลังสามชาติ ในวันที่ 27 พฤศจิกายน 1958 นิกิตา ครุสชอฟ (Nikita S.Khrushchev) เรียกร้องให้กองกำลังสามชาติถอนออกจากเบอร์ลินตะวันตก ให้พื้นที่ส่วนนี้เป็นเขตเสรีปลอดทหาร รัสเซียขู่ว่าจะถอนทหารออกจากเบอร์ลินตะวันออกและคั่นเบอร์ลินตะวันออกแก่เยอรมนีตะวันออกในเดือนมิถุนายน 1959 อันหมายถึงรัฐบาลเยอรมนีตะวันออกจะสามารถคุมเส้นทางคมนาคมทุกสายสู่เบอร์ลินตะวันตกและเบอร์ลินตะวันตกจะถูกปิดล้อมเช่นอดีต เทศมนตรีเบอร์ลินตะวันตกไม่กลัวคำขู่ และกองกำลังสามชาติในเบอร์ลินตะวันตกคงวางเฉยต่อคำขู่²⁹ (ครุสชอฟเยือนสหรัฐอเมริกาช่วงวันที่ 15-27 กันยายน 1959 เจริญอย่างไม่เป็นทางการกับประธานาธิบดีไอเซนฮาวร์ และยกเลิกคำขู่เรื่องเบอร์ลินตะวันตก แต่จากกรณียู-2 ในวันที่ 1 พฤษภาคม 1960 สร้างความไม่พอใจอย่างมากแก่ครุสชอฟ ทำให้การประชุมสุดยอดที่กรุงปารีสในวันที่ 16-17 พฤษภาคม 1960 ล้มเหลวและครุสชอฟลงความไม่พอใจสหรัฐอเมริกา)

ในเดือนมิถุนายน 1961 ครุสชอฟผู้นำรัสเซียนำเรื่องเบอร์ลินตะวันตกที่เคยพูดมาเมื่อ 27 พฤศจิกายน 1958 กลับมาพูดอีกครั้ง มีผลให้คนในเยอรมนีตะวันออกพากันหลังไหลเดินทางเข้าสู่เบอร์ลินตะวันตกและเพิ่มจำนวนมากขึ้นทุกวัน การอพยพที่เริ่มเพิ่มในกลางปี 1961 นี้ทำให้ประชาชนในเยอรมนีตะวันออกลดลงอย่างมาก สร้างความเสียหายทางเศรษฐกิจและสังคมแก่เยอรมนีตะวันออก และเป็นการประจานความล้มเหลวในการเมืองการปกครองด้วยลัทธิคอมมิวนิสต์ของรัฐบาลเยอรมนีตะวันออกให้โลกรู้

2.2 สหรัฐอเมริกาและรัสเซียล้มเหลวในการประชุมสุดยอดที่กรุงเวียนนาปี 1961 (The Summit Meeting in Vienna 1961)³⁰ ในวันที่ 4-5 มิถุนายน 1961 ประธานาธิบดีเคนเนดีและนายกรัฐมนตรีครุสชอฟประชุมสุดยอดร่วมกันที่กรุงเวียนนา การประชุมล้มเหลวใน 3 ประเด็น คือ เรื่องเบอร์ลินตะวันตก ลาวและลดาอูร์ ในเรื่องเบอร์ลินตะวันตก รัสเซียให้การยืนยันจะถอนกอง

กำลังรัสเซียออกจากเบอร์ลินตะวันออกในเดือนธันวาคม 1961 และเบอร์ลินตะวันตกจะถูกปิดล้อม โดยเยอรมนีตะวันออกอ้างถึงกองกำลังสามชาติในเบอร์ลินตะวันตกต้องลำบาก ในเรื่องลาว ลาวคืออาณาเขตฝรั่งเศสเป็นดินแดนส่วนหนึ่งในคาบสมุทรอินโดจีน จากการที่ฝรั่งเศสพ่าย แพ้กองกำลังเวียดนามที่เดียน เบียน ฟูในวันที่ 7 พฤษภาคม 1954 นำสู่การเกิดข้อตกลงเจนีวาปี 1954 ในวันที่ 21 กรกฎาคม 1954 หนึ่งในข้อตกลงเจนีวากำหนดเรื่องลาวว่าให้โลกยอมรับใน เอกราชและความเป็นกลางของลาว แต่ในทางปฏิบัติเมื่อเกิดสงครามเวียดนาม (1957-1975) ลาวถูก บีบบังคับให้ยอมรับในลัทธิคอมมิวนิสต์ และเสียความเป็นกลาง สหรัฐอเมริกาเกรงว่าคอมมิวนิสต์ จากลาวจะขยายเข้าสู่เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ส่วนอื่น ตลอดจนไม่อาจตกลงกันได้ในเรื่องการลด อาวุธ (disarmament) จากความล้มเหลวในการประชุมสุดยอดที่กรุงเวียนนา มีผลทำให้ในวันที่ 21 กรกฎาคม 1961³¹ ประธานาธิบดีเคนเนดีร้องขอให้รัฐสภาอนุมัติเงิน \$3000 ล้านเตรียมรับการก้าว รัวไต่ ๆ ของรัสเซียในอนาคต รัฐสภาอนุมัติตามคำร้องขอทุกประการ และในวันที่ 31 กรกฎาคม 1961 รัฐสภาให้อำนาจแก่ประธานาธิบดีในการเรียกทหารกองหนุนจำนวน 2.5 แสนคนประจำการ หนึ่งปีหรือยาวนานกว่านั้นแล้วแต่ความจำเป็น

2.3 รัสเซียและเยอรมนีตะวันออกสร้างกำแพงเบอร์ลินในปี 1961 (The Berlin Wall 1961)³² ระหว่างวันที่ 13-18 สิงหาคม 1961 รัสเซียและเยอรมนีตะวันออกสร้างกำแพงเบอร์ ลินปิดกั้นไม่ให้คนในเบอร์ลินตะวันออกและเยอรมนีตะวันออกเดินทางเข้าสู่เบอร์ลินตะวันตก สหรัฐอเมริกา อังกฤษ และฝรั่งเศสร่วมประท้วงการสร้างกำแพงเบอร์ลินในวันที่ 15 สิงหาคม 1961 กำแพงเบอร์ลินสร้างเสร็จในวันที่ 18 สิงหาคม 1961 มีจุดข้าม 6 จุด แต่ละจุดมีทหารเยอรมนี ตะวันออกประจำการแข่งขัน โลกเสรีและคนเบอร์ลินเรียกกำแพงเบอร์ลินว่ากำแพงแห่งความอับช อดสู (Wall of Shame)³³ เพื่อความมั่นคงของประเทศ ประธานาธิบดีเคนเนดีเรียกกองกำลังป้องกัน ชาติ (The U.S. National Guard) และทหารกองหนุน (reservist) จำนวน 145,000 คน เข้าประจำ การเสริมสร้างความแข็งแกร่งแก่กองกำลังอเมริกันในสหรัฐอเมริกา เตรียมรับความก้าวรัวไต่ ๆ จากรัสเซียที่อาจเกิดได้ในอนาคต (การปลดประจำการมีในเดือนมิถุนายน 1962) ขณะเดียวกันสั่ง เคลื่อนรถถังเข้าประจำการครั้งที่กำแพงเบอร์ลินประจันหน้ากับรถถังของรัสเซียที่ประจำการในอีก ฝั่งหนึ่งของกำแพงเบอร์ลินในวันที่ 15 มกราคม 1962 รถถังอเมริกันถอนการประจำการที่กำแพง เบอร์ลิน³⁴ เป็นผลให้ในวันที่ 17 มกราคม 1962 รถถังรัสเซียก็ถอนการประจำการที่กำแพงเบอร์ลินเช่น กันและรัฐบาลเยอรมนีตะวันออกสั่งยิงทิ้งชาวเยอรมนีตะวันออกทุกคนที่พยายามหลบหนีข้ามกำแพง เบอร์ลินสู่เบอร์ลินตะวันตก

ด้วยกำแพงเบอร์ลินที่สร้างขึ้นในเดือนสิงหาคม 1961 ทำให้ชาวเบอร์ลินตะวันตกต้องถูกล้อมรอบด้วยคอมมิวนิสต์ (เยอรมนีตะวันออก) และถูกตัดขาดจากชาติพันธมิตรประชาธิปไตย ต้องเผชิญภาวะการขาดแคลนเสบียงอาหารและของใช้ และอาจถูกคอมมิวนิสต์รุกรานได้ บรรดาผู้นำชาติประชาธิปไตยต่างชื่นชมในความอดทนของชาวเบอร์ลินตะวันตกในเดือนมิถุนายน 1963 ประธานาธิบดีเคนเนดีเดินทางเยือนเบอร์ลินตะวันตกและแคว้นกำแพงเบอร์ลิน ในพิธีต้อนรับประธานาธิบดีเคนเนดีกล่าวแก่ชาวเบอร์ลินตะวันตกคนหนึ่งว่า “ข้าพเจ้าเป็นชาวเบอร์ลิน - I am a Berliner”³⁵ สร้างความภูมิใจอย่างมากแก่ชาวเบอร์ลินตะวันตก

2.4 รุสเซียเร่งทดลองเพิ่มประสิทธิภาพระเบิดนิวเคลียร์ในปี 1961 ช่วงเดือนกันยายน-ตุลาคม 1961 รุสเซียเร่งทดลองเพิ่มประสิทธิภาพระเบิดนิวเคลียร์ โดยในช่วงระหว่างวันที่ 1-4 กันยายน 1961 รุสเซียทดลองยิงระเบิดนิวเคลียร์สู่ชั้นบรรยากาศ (atmosphere) เป็นผลให้ประธานาธิบดีเคนเนดีในวันที่ 5 กันยายน 1961 ต้องประกาศเตือนห้ามการทดลองนิวเคลียร์ในชั้นบรรยากาศด้วยเกรงสารกัมมันตภาพรังสีเป็นอันตรายแก่สิ่งมีชีวิตบนโลก³⁶ องค์การสหประชาชาติขอรับการประกาศห้ามของประธานาธิบดีเคนเนดี แต่ในวันที่ 23 และ 30 ตุลาคม 1961 รุสเซียคงทำการทดลองอีก มีผลให้ในเดือนพฤศจิกายน 1961 ประธานาธิบดีเคนเนดีต้องประกาศขู่ว่าสหรัฐอเมริกาอาจจำเป็นต้องทดลองยิงระเบิดนิวเคลียร์สู่ชั้นบรรยากาศในต้นปี 1962

สรุปความสัมพันธ์ระหว่างสหรัฐอเมริกากับรุสเซียในปี 1961 มีแต่ความตึงเครียด เริ่มด้วยรุสเซียกล่าวข่าเตือนให้กองกำลังสามชาติถอนออกจากเบอร์ลินตะวันตกในเดือนมิถุนายน 1961 ความล้มเหลวในการประชุมสุดยอดที่กรุงเวียนนาระหว่างวันที่ 4-5 มิถุนายน 1961 สร้างกำแพงเบอร์ลินในช่วง 13-18 สิงหาคม 1961 และรุสเซียเร่งทดลองเพิ่มประสิทธิภาพระเบิดนิวเคลียร์ ช่วงเดือนกันยายน-ตุลาคม 1961 โดยไม่ฟังคำร้องขอขององค์การสหประชาชาติและสหรัฐอเมริกา ความสัมพันธ์ระหว่างสหรัฐอเมริกากับรุสเซียตึงเครียดมากในวิกฤตการณ์ติดตั้งขีปนาวุธนิวเคลียร์ที่คิวบาปี 1962 (เรียนรู้ในหัวข้อความสัมพันธ์ระหว่างสหรัฐอเมริกากับละติน อเมริกา)

3. ความสัมพันธ์ระหว่างสหรัฐอเมริกากับละตินอเมริกาเริ่มด้วยประธานาธิบดีเคนเนดีกำหนด แผนช่วยเหลือละตินอเมริกาและมีกรณีพิพาทกับคิวบา

3.1 ประธานาธิบดีเคนเนดีกำหนดแผนช่วยเหลือละตินอเมริกาภายใต้ชื่อ แผนพันธมิตรเพื่อความก้าวหน้าปี 1961 (The Alliance for Progress Program 1961)³⁷ เป็นที่รู้กันแล้วว่าแผนมาร์แชลปี 1947 (The Marshall Plan 1947) มุ่งกอบกู้ปรับปรุงเศรษฐกิจยุโรปหลังสิ้นสุดสงครามโลกครั้งที่ 2 สหรัฐอเมริกาใช้เงิน \$12 พันล้านในช่วงแรกในแผนมาร์แชลมีผลทำให้เศรษฐกิจในยุโรป

ตะวันตกมีสภาพดีขึ้นในเวลาต่อมาทั้งสามารถระบอบประชาธิปไตยและปฏิเสธรับลัทธิคอมมิวนิสต์ สำหรับในทวีปอเมริกาประธานาธิบดีเคนเนดีเห็นความพยายามขยายลัทธิคอมมิวนิสต์ของรัสเซียในละตินอเมริกา โดยผ่านทางคิวบาภายใต้การนำของจอมเผด็จการฟิเดล คัสโตร (Fidel Castro) ผู้ก้าวขึ้นมีอำนาจในคิวบาในวันที่ 1 มกราคม 1959 คิวบาประกาศทำการค้ากับรัสเซียในเดือนกุมภาพันธ์ 1960 และจะได้รับความช่วยเหลือด้านยุทธปัจจัยจากรัสเซียหากสหรัฐอเมริกาแทรกแซงคิวบา ประธานาธิบดีเคนเนดีเกรงคัสโตรอาจให้การสนับสนุนพรรคคอมมิวนิสต์ในกลุ่มประเทศละตินอเมริกาเพื่อโค่นอำนาจรัฐบาลลง และเมื่อขึ้นบริหารประเทศจะได้รับความช่วยเหลือจากรัสเซียและนำประเทศสู่การเป็นสมาชิกโลกคอมมิวนิสต์ ประธานาธิบดีเคนเนดีเห็นความจำเป็นต้องกระชับความสัมพันธ์อย่างแน่นแฟ้นใกล้ชิดกับกลุ่มประเทศละตินอเมริกันด้านเศรษฐกิจ สังคมและการแพทย์ เพื่อสกัดกั้นการขยายอิทธิพลของลัทธิคอมมิวนิสต์จากคิวบาไม่ให้แผ่ขยายเข้าแผ่นดินใหญ่ภาคพื้นทวีปอเมริกาได้ ในทางปฏิบัติในวันที่ 13 มีนาคม 1961 ประธานาธิบดีเคนเนดีเสนอแผนพันธมิตรเพื่อความก้าวหน้าปี 1961 (The Alliance for Progress Program 1961) เป็นแผนสิบปีสำหรับประชากรในภาคพื้นทวีปอเมริกา ภายใต้เงิน \$100 พันล้าน สหรัฐอเมริกาจะให้ความช่วยเหลือด้านการศึกษา เศรษฐกิจ สังคมและการแพทย์สาธารณสุข เพื่อยกระดับความเป็นอยู่ของประชากรในละตินอเมริกาให้ดีขึ้น (กินดี อยู่ดี มีสุขปราศจากโรคภัยไข้เจ็บและรู้หนังสือ) อันจะมีผลให้ละตินอเมริกาสามารถระบอบประชาธิปไตยและปฏิเสธรับลัทธิคอมมิวนิสต์ กลุ่มประเทศละตินอเมริกายอมรับในแผนพันธมิตรเพื่อความก้าวหน้าปี 1961 ในวันที่ 17 สิงหาคม 1961 ในการประชุมกลุ่มสมาชิกองค์การรัฐอเมริกันที่เมืองพันดาเดล เอสเตในอุรุกวัย (Puntadel Este, Uruguay)

3.2 การรุกรานที่อ่าวหมูปี 1961 (The Bay of Pigs Invasion 1961) ดังได้เรียนรู้มาแล้วว่า จอมเผด็จการฟิเดล คัสโตรขึ้นมีอำนาจในคิวบาในวันที่ 1 มกราคม 1959 ภายหลังโค่นอำนาจฟูล-เจนซิโอ บาติสตา (Fulgencio Batista) ได้สำเร็จ สหรัฐอเมริกาให้การสนับสนุนรัฐบาลคัสโตรในช่วงแรก แต่เพราะในปี 1959-1960 รัฐบาลคัสโตรยึดธุรกิจไร่อ้อยและปศุสัตว์ของนักธุรกิจอเมริกันทำให้ความสัมพันธ์ที่สหรัฐอเมริกามีต่อคิวบาลดลง ขณะเดียวกันรัฐบาลคัสโตรฆ่าและจับกุมกลุ่มต่อต้านรัฐบาลเป็นผลให้ชาวคิวบาเกรงกลัวคัสโตรและเข้าลี้ภัยการเมืองในสหรัฐอเมริกา และเพราะคัสโตรเป็นจอมเผด็จการเป็นผลให้กลุ่มประเทศยุโรปตะวันตก (พันธมิตรของสหรัฐอเมริกา) ปฏิเสธการขายอาวุธแก่คิวบา ผลักดันให้คิวบาหันมารับการช่วยเหลือด้านเศรษฐกิจและการทหารจากรัสเซีย เริ่มด้วยลงนามร่วมทำการค้าระหว่างคิวบากับรัสเซียในเดือนกุมภาพันธ์

1960 ในเดือนมิถุนายน 1960 รัฐบาลคัสโตรยึดธุรกิจน้ำมันของนักธุรกิจอเมริกันในคิวบา เป็นผลให้ สหรัฐอเมริกาหยุดซื้อน้ำตาลจากคิวบา คัสโตรตอบโต้ทันทีด้วยการยึดธุรกิจอเมริกันทุกประเภทในคิวบา สหรัฐอเมริกาตอบโต้ทันทีเช่นกันด้วยการหยุดการส่งออกสินค้าทุกประเภทจากสหรัฐอเมริกาไปยังคิวบาและในวันที่ 3 มกราคม 1961 สหรัฐอเมริกาในปลายสมัยประธานาธิบดีไอเซนฮาวร์ ประกาศตัดความสัมพันธ์ทางการทูตกับคิวบา

เพราะคัสโตรมีท่าทีก้าวร้าวและเปิดรับความสัมพันธ์กับรัสเซียเป็นผลนับจากเดือนมีนาคม 1960 เป็นต้นมาประธานาธิบดีไอเซนฮาวร์ให้การสนับสนุนหน่วยซี ไอ เอ (The Central Intelligence Agency - CIA) จัดฝึกอบรมวิธีการสู้รบแก่ผู้ลี้ภัยคิวบาในสหรัฐอเมริกาที่กัวเตมาลาเตรียมปฏิบัติการโค่นอำนาจคัสโตรในอนาคต³⁸ เมื่อเคนเนดีเข้าบริหารประเทศในวันที่ 20 มกราคม 1961 มุ่งสานงานในเรื่องนี้ต่อจากอดีตประธานาธิบดีไอเซนฮาวร์ ขณะที่ปรึกษาของประธานาธิบดีเคนเนดีมองว่าความสำเร็จมีน้อยมาก เพราะการปฏิบัติจะมีผลต่อเมื่อได้รับความร่วมมือด้วยจากชาวคิวบาในคิวบา บางคนว่าเป็นการกระทำที่ไร้ศีลธรรมและอาจทำให้สหรัฐอเมริกาเสียชื่อเสียง สำหรับประธานาธิบดีเคนเนดีเองคิดว่าต้องทำต่อไป และเรียกผู้ลี้ภัยคิวบาที่อุทิศตนฝึกยุทธวิธีการสู้รบเตรียมปฏิบัติการโค่นอำนาจคัสโตรว่านักรบเพื่อเสรีภาพ (Fighters for Freedom)³⁹

แผนปฏิบัติการโค่นอำนาจคัสโตรกำหนดให้กองกำลังผู้ลี้ภัยคิวบาขพลขึ้นบกที่อ่าวหมูบริเวณชายฝั่งทางตอนใต้ของคิวบา โดยมีกองกำลังทางอากาศของสหรัฐอเมริกาให้การคุ้มกันขณะขพลขึ้นบกที่อ่าวหมู กองกำลังคิวบากลุ่มต่อต้านคัสโตรในคิวบาจะเข้าสมทบกับกองกำลังผู้ลี้ภัยคิวบาร่วมปฏิบัติการโค่นอำนาจคัสโตร ประธานาธิบดีเคนเนดีสั่งห้ามคนอเมริกันเข้าร่วมโดยตรงในการขพลขึ้นบกที่อ่าวหมู เพราะต้องการให้ปฏิบัติการนี้ทำโดยคนคิวบาเท่านั้น⁴⁰

การรุกราน, เหตุการณ์หรือความล้มเหลวที่อ่าวหมูปี 1961 (The Bay of Pigs Invasion, Incident or Fiasco 1961) เริ่มขึ้นในวันที่ 17 เมษายน 1961 โดยกองกำลังผู้ลี้ภัยคิวบาจำนวน 1400 คนที่ได้รับการฝึกยุทธวิธีการสู้รบเป็นอย่างดีจากเจ้าหน้าที่ซีไอเอ ลงเรือรบอเมริกันออกจากนิการากัวมุ่งสู่คิวบาและพยายามขพลขึ้นบกที่อ่าวหมู โดยไม่มีกองกำลังทางอากาศสหรัฐอเมริกาให้การคุ้มกัน (เพราะประธานาธิบดีเคนเนดีสั่งยกเลิกอย่างกะทันหันในวินาทีสุดท้ายในการใช้กองกำลังทางอากาศสหรัฐให้การคุ้มกันผู้ลี้ภัยคิวบาขณะขพลขึ้นบกที่อ่าวหมู⁴¹ และคณะนักบินอเมริกันที่นิการากัวผู้ได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่ขับเครื่องบินให้การคุ้มกันกองกำลังผู้ลี้ภัยคิวบาขณะขพลขึ้นบกที่อ่าวหมูออกมายืนยันว่าลี้มั่งเวลาตามเวลาของคิวบา ทำให้การบินคุ้มกันผิดพลาดล่าช้ากว่ากำหนดหนึ่งชั่วโมง)⁴² เจ้าหน้าที่อเมริกันซีไอเอนำการขพลขึ้นบกที่อ่าวหมู⁴³ ไม่

มีกองกำลังคิวบากลุ่มต่อต้านคัสโตรในคิวบาเข้าสมทบร่วมปฏิบัติการกับกองกำลังผู้ลี้ภัยคิวบา เพราะคัสโตรล่วงรู้แผนรุกรานอ่าวหมู สามารถปราบปรามกองกำลังคิวบากลุ่มต่อต้านคัสโตรในคิวบาได้เรียบร้อย เตรียมตั้งรับและปราบปรามกองกำลังผู้ลี้ภัยคิวบาอย่างเฉียบขาด การปะทะมีขึ้นทันทีที่กองกำลังผู้ลี้ภัยคิวบาทะยอยยกพลขึ้นบกที่อ่าวหมู ภายใน 48 ชั่วโมง (17-18 เมษายน 1961) กองกำลังคัสโตรชนะ กองกำลังผู้ลี้ภัยคิวบาแพ่ถูกยิงเสียชีวิต 500 คน (มีเจ้าหน้าที่อเมริกันในหน่วยซีไอเอร่วมเสียชีวิตด้วย 4 คน)⁴⁴ อีก 900 คนยอมจำนนให้กองกำลังคัสโตรจับกุมต้องโทษจำคุกที่คิวบาสองปีก็ได้รับการไต่สวนคดีในเดือนธันวาคม 1963 มีมูลค่าถึง \$62 ล้าน โดยรัฐบาลอเมริกันจ่ายให้แก่รัฐบาลคิวบาในรูปเสบียงอาหารของใช้ยารักษาโรคและเงินสด⁴⁵

จากการรุกรานที่อ่าวหมูระหว่างวันที่ 17-18 เมษายน 1961 โลกได้รู้ว่ากองกำลังผู้ลี้ภัยคิวบาพ่ายแพ้ กองกำลังคัสโตรชนะ ในวันที่ 24 เมษายน 1961 ประธานาธิบดีเคนเนดีประกาศรับผิดชอบในเหตุการณ์นี้ (สหรัฐอเมริกาอยู่เบื้องหลังให้การสนับสนุนกองกำลังผู้ลี้ภัยคิวบา) ไม่มีกองกำลังทางอากาศของสหรัฐอเมริกาให้การคุ้มกันกองกำลังผู้ลี้ภัยคิวบาขณะยกพลขึ้นบก สหรัฐอเมริกาไม่ได้รุกรานโดยตรงต่อพันธมิตรกลุ่มองค์การรัฐอเมริกัน (คิวบาเป็นสมาชิกด้วย) แต่ถ้าประธานาธิบดีเคนเนดีคงยืนยันให้เป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้ จะชักนำให้สหรัฐอเมริกาต้องทำสงครามกับคิวบา รัสเซียจะต้องเข้าช่วยคิวบาอันเป็นการแทรกแซงในกิจการละตินอเมริกาและลัทธิคอมมิวนิสต์จะขยายสู่ทวีปอเมริกาได้ง่ายขึ้น แต่จากการที่สหรัฐอเมริกาอยู่เบื้องหลังให้การสนับสนุนกองกำลังผู้ลี้ภัยคิวบาโค่นอำนาจรัฐบาลคัสโตร ทำให้กลุ่มประเทศละตินอเมริกาเกิดความไม่มั่นใจในสหรัฐอเมริกา ด้วยเกรงว่าสหรัฐอเมริกาอาจหวังผลประโยชน์ตอบแทนอย่างใดอย่างหนึ่งจากความช่วยเหลือที่สหรัฐอเมริกาให้แก่ละตินอเมริกาภายใต้แผนพันธมิตรเพื่อความก้าวหน้าปี 1961 ขณะเดียวกันคัสโตรอุทธรณ์ต่อองค์การสหประชาชาติว่าสหรัฐอเมริกาให้การสนับสนุนผู้ลี้ภัยคิวบารุกรานอ่าวหมู เป็นการประจานสหรัฐอเมริกา ทำให้สหรัฐอเมริกาเสียหน้ามาก และผู้แทนสหรัฐอเมริกาประจำองค์การสหประชาชาติต้องยอมจำนนต่อข้อเท็จจริงและครุสขอพผู้นำรัสเซียเสนอให้ความช่วยเหลือด้านการทหารแก่คัสโตรเพื่อต่อต้านการรุกรานของสหรัฐอเมริกาอันอาจกระทำต่อคิวบาในอนาคต อันเป็นการกระชับความสัมพันธ์ระหว่างคิวบาและรัสเซียให้แน่นแฟ้นเพิ่มมากขึ้น ขณะเดียวกันคัสโตรเพิ่มความมั่นใจในกองกำลังคิวบาที่ปฏิบัติการต่อสู้ปราบปรามอย่างมีประสิทธิภาพ

3.3 วิฤติการณ์ตึงเครียดขีปนาวุธนิวเคลียร์ที่คิวบาปี 1962 (The Cuban Missile Crisis 1962) หลังจากสิ้นสุดเหตุการณ์การรุกรานที่อ่าวหมูปี 1961 (17-18 เมษายน 1961) บรรดาผู้นำคิวบาและคัสโตรมั่นใจว่าสหรัฐอเมริกาต้องมีแผนบุกโจมตีคิวบาอีกในอนาคต คิวบาร้องขอความช่วยเหลือ

เหลือด้านการทหารจากรัสเซียเพื่อป้องกันคิวบา รัสเซียตอบสนองการเรียกร้องของคิวบา เริ่มด้วยการจัดส่งกองกำลังทหารและนายทหารรัสเซียรวม 43,000 คนพร้อมอาวุธปฏิบัติการป้องกันคิวบา ร่วมกับกองกำลังคิวบา 270,000 คน⁴⁶ และติดตั้งขีปนาวุธนิวเคลียร์ในคิวบา ดังได้ทราบมาแล้วว่า คิวบาเป็นเกาะอยู่ทางตอนใต้ของฟลอริดา ห่างจากฟลอริดาประมาณ 90 ไมล์ (144.837 กิโลเมตร) การติดตั้งขีปนาวุธของรัสเซียในคิวบาติดตั้ง 2 ชนิด⁴⁷ คือชนิดยิงระยะใกล้ ยิงได้รัศมีไกล 1000 ไมล์ (1609.30 กิโลเมตร) และชนิดยิงระยะปานกลางยิงได้รัศมีไกล 2000 ไมล์ (3218.60 กิโลเมตร) อันหมายความว่าหากมีการยิงขีปนาวุธนิวเคลียร์ระยะใกล้จะมีผลกระทบครอบคลุมพื้นที่สหรัฐอเมริกาในส่วนพื้นที่รัฐเท็กซัส อะคันซอ หลุยส์เซียนา มิสซิสซิปปี อะลาบามา เทนเนสซี ฟลอริดา จอร์เจีย เคนทักกี คาโรไลนาใต้ คาโรไลนาเหนือ และเวอร์จิเนีย รวมทั้งอเมริกากลางทั้งหมด บรรดาหมู่เกาะในทะเลแคริบเบียนและอเมริกาใต้ ได้แก่ โคลัมเบีย และเวเนซุเอลา หากมีการยิงขีปนาวุธนิวเคลียร์ระยะปานกลางจะมีผลกระทบครอบคลุมมหาสมุทรโอและคิวเบคตอนกลางและตอนใต้ รวมทั้งหมู่เกาะในทะเลแคริบเบียน อเมริกากลางและอเมริกาใต้ถึงเปรูและบราซิล ตอนกลาง ทั้งนี้รัฐบาลรัสเซียมอบอำนาจแก่คณะผู้บัญชาการกองกำลังทหารรัสเซียในคิวบาในการส่งขีปนาวุธนิวเคลียร์ได้ทันทีเมื่อกองกำลังอเมริกันรุกรานคิวบา⁴⁹ ในวันที่ 22 สิงหาคม 1962 ประธานาธิบดีเคนเนดีได้รับรายงานอย่างเป็นทางการยืนยันเพียงว่ารัสเซียขนส่งขีปนาวุธและผู้ชำนาญงานช่างโดยทางเรือสู่คิวบาเท่านั้น

การติดตั้งขีปนาวุธนิวเคลียร์ของรัสเซียในคิวบาที่ใกล้สร้างเสร็จถูกตรวจพบโดยเครื่องบินยู-สอง (U-2 Plane) ในวันที่ 14 ตุลาคม 1962⁵⁰ ประธานาธิบดีเคนเนดีจัดตั้งคณะที่ปรึกษาพิเศษเพื่อแสวงหาแนวทางตอบโต้แก้ไขปัญหาดังกล่าวในวันที่ 15 ตุลาคม 1962 มติคณะที่ปรึกษาพิเศษกำหนดหนึ่งต้องปิดล้อมคิวบา สองห้ามเรือขนส่งอาวุธใด ๆ ของรัสเซียเข้าเทียบท่าคิวบา สามให้กองทัพเรือสหรัฐอเมริกาดำเนินการตรวจค้นเรือทุกลำก่อนแล่นเข้าน่านน้ำทะเลแคริบเบียน⁵¹ ในวันจันทร์ที่ 22 ตุลาคม 1962 ประธานาธิบดีเคนเนดีกล่าวปราศรัยทางโทรทัศน์ประกาศให้คนอเมริกันรับรู้ว่ามีรัสเซียติดตั้งขีปนาวุธนิวเคลียร์ในคิวบาอันเป็นอันตรายอย่างมากแก่สหรัฐอเมริกาและคนอเมริกัน และกล่าวถึงมาตรการแก้ไขปัญหานี้เริ่มด้วย หนึ่งสหรัฐอเมริกามีความพร้อมด้านกองกำลังและอาวุธเพื่อรับสถานการณ์ สองจะปิดล้อมคิวบาในวันที่ 24 ตุลาคม 1962 เพื่อป้องกันไม่ให้เรือขนส่งอาวุธใด ๆ ของรัสเซียเข้าเทียบท่าคิวบา สามประกาศเตือนรัสเซียว่าการโจมตีด้วยขีปนาวุธนิวเคลียร์จากคิวบาไปยังสหรัฐอเมริกานั้นเป็นการโจมตีด้วยขีปนาวุธนิวเคลียร์ของรัสเซียมายังสหรัฐอเมริกา และสหรัฐอเมริกาคงจะตอบโต้รัสเซียอย่างทันทีและหนักหน่วง และสั

เรียกร้องให้รัสเซียถอนขีปนาวุธนิวเคลียร์ของรัสเซียออกจากคิวบา แต่ถ้ารัสเซียไม่ถอนขีปนาวุธนิวเคลียร์ของรัสเซียออกจากคิวบา กองกำลังสหรัฐอเมริกาจะเข้ารุกรานคิวบาและจะรื้อถอนขีปนาวุธของรัสเซียด้วยกองกำลังทหารอเมริกัน⁵² นับจากวันที่ 23 ตุลาคม 1962 เป็นต้นมาโลกจึงเครียดด้วยเกรงการเกิดสงครามขีปนาวุธนิวเคลียร์ (The Nuclear Missile War) และในมหาสมุทรแอตแลนติก กองเรือรบอเมริกันตรวจพบและสกัดเรือรัสเซียขนอุปกรณ์ขีปนาวุธนิวเคลียร์จำนวน 16 ลำไว้ได้ ในวันศุกร์ที่ 26 ตุลาคม 1962⁵³ นายกรัฐมนตรีคริสตอฟส่งสาสน์ยื่นข้อเสนอยุติปัญหาครั้งที่หนึ่งคือรัสเซียจะถอนขีปนาวุธของรัสเซียออกจากคิวบา แต่สหรัฐอเมริกาต้องสัญญาว่าจะไม่รุกรานคิวบา ความพอใจประธานาธิบดีเคนเนดีในข้อเสนอยุติปัญหาครั้งที่หนึ่งต้องหมดไป เมื่อนายกรัฐมนตรีคริสตอฟส่งสาสน์ยื่นข้อเสนอยุติปัญหาครั้งที่สองในวันศุกร์ที่ 26 ตุลาคม 1962 คือ รัสเซียจะถอนขีปนาวุธของรัสเซียออกจากคิวบา แต่สหรัฐอเมริกาต้องสัญญาว่าจะไม่รุกรานคิวบาและสหรัฐอเมริกาต้องถอนขีปนาวุธนิวเคลียร์จู่โจมของสหรัฐอเมริกา (American Jupiter Missile) ออกจากตุรกี ในวันเสาร์ที่ 27 ตุลาคม 1962⁵⁴ ประธานาธิบดีเคนเนดีแสดงท่าทีคือหนึ่งประกาศยืนยันอย่างเป็นทางการว่า รัสเซียต้องถอนขีปนาวุธของรัสเซียออกจากคิวบาทันทีเพราะรัสเซียติดตั้งขีปนาวุธนิวเคลียร์ของรัสเซียในคิวบาอย่างเป็นการลับเป็นอันตรายต่อความสงบสุขของประชากรภาคพื้นทวีปอเมริกาและโลก สองประธานาธิบดีเคนเนดีส่งสาสน์ถึงนายกรัฐมนตรีคริสตอฟสัญญาว่าสหรัฐอเมริกาจะไม่รุกรานคิวบา (แต่เพิกเฉยไม่กล่าวถึงเรื่องขีปนาวุธจู่โจมของสหรัฐอเมริกาในตุรกี) สามสั่งเตรียมพร้อมด้านกองกำลังทหารและอาวุธเพื่อบุกคิวบา (หากจำเป็น) และสี่ให้น้องชายคือโรเบิร์ต เคนเนดีเข้าเจรจากับทูตรัสเซียประจำสหรัฐอเมริกาในเวลากลางคืนของวันเสาร์ที่ 27 ตุลาคม 1962 เป็นการยื่นข้อเสนอของสหรัฐอเมริกาผ่านทูตรัสเซียไปยังรัฐบาลรัสเซีย กำหนดว่าในวันที่ 28 ตุลาคม 1962 ขีปนาวุธนิวเคลียร์ของรัสเซียในคิวบาต้องรื้อถ้ารัสเซียไม่รู้หรือสหรัฐอเมริกาจะเป็นผู้รื้อเอง ทั้งกล่าวข่มขู่ว่า “ไม่เพียงคนอเมริกันต้องตาย แต่คนรัสเซียก็ตายด้วยเช่นกัน”⁵⁵ ทูตรัสเซียเร่งส่งข้อเจรจาพร้อมคำข่มขู่ของสหรัฐอเมริกาไปยังนายกรัฐมนตรีคริสตอฟเป็นผลให้ในเวลาเก้าโมงเช้าของวันอาทิตย์ที่ 28 ตุลาคม 1962⁵⁶ นายกรัฐมนตรีคริสตอฟประกาศอย่างเป็นทางการว่ารัสเซียตกลงถอนขีปนาวุธนิวเคลียร์ของรัสเซียออกจากคิวบา (ขาวคิวบาประท้วงไม่พอใจ) ภายใต้การควบคุมของคณะผู้ตรวจสอบองค์การสหประชาชาติ โดยสหรัฐอเมริกาต้องให้สัญญาว่าจะไม่รุกรานคิวบา ในวันที่ 30 ตุลาคม 1962⁵⁷ คัสโตรปฏิเสธการให้เลขาธิการองค์การสหประชาชาติคือนายอู๋ตัน (U Thant) เข้าปรึกษาหารือและตรวจสอบการรื้อถอนขีปนาวุธนิวเคลียร์ของรัสเซียออกจากคิวบา เป็นผลให้ในวันที่ 2 พฤศจิกายน 1962⁵⁸ ประธานาธิบดีเคนเนดี

ต้องประกาศยืนยันให้โลกรับรู้ว่าการรื้อถอนและเคลื่อนย้ายขีปนาวุธนิวเคลียร์ของรัสเซียออกจากคิวบา และสหรัฐอเมริกาจะติดตามการปฏิบัติการอย่างใกล้ชิดโดยการสำรวจทางอากาศและทางทะเลจนกว่าตัวแทนองค์การสหประชาชาติจะได้รับการยินยอมให้เข้าไปตรวจสอบได้ในคิวบา และในวันที่ 20 พฤศจิกายน 1962⁵⁹ ประชากรโลกยินดีด้วยกับคำประกาศของประธานาธิบดีเคนเนดีที่ว่า สหรัฐอเมริกายกเลิกการปิดล้อมคิวบา ขีปนาวุธนิวเคลียร์ทั้งหมดจะขนส่งทางเรือกลับรัสเซียให้เสร็จสิ้นภายใน 30 วันสำหรับหัวรบนิวเคลียร์ (nuclear warhead) ทั้งหมดจะถูกขนกลับรัสเซียด้วยเครื่องบินทิ้งระเบิดที่มีประสิทธิภาพของรัสเซียจำนวน 42 ลำ และในเดือนมกราคม 1963 เลขานุการองค์การสหประชาชาติได้รับบันทึกของสหรัฐอเมริกาและรัสเซียให้การยืนยันร่วมกันว่าวิกฤติการณ์ขีปนาวุธนิวเคลียร์ ยุติเรียบร้อยด้วยดี

การแก้ไขวิกฤติการณ์ติดตั้งขีปนาวุธที่คิวบา 1962 (22-28 ตุลาคม 1962) ประธานาธิบดีเคนเนดีแก้ไขได้เพราะหนึ่งสหรัฐอเมริกาประกาศจุดยืนแน่นอนเด่นชัด คือรัสเซียต้องถอนขีปนาวุธนิวเคลียร์ของรัสเซียออกจากคิวบา สองข้อแลกเปลี่ยนมีความเท่าเทียมเสมอกันยอมรับได้ทั้งสองฝ่ายคือรัสเซียถอนขีปนาวุธนิวเคลียร์ของรัสเซียออกจากคิวบาและสหรัฐอเมริกามิรุกรานคิวบา สามสหรัฐอเมริกาไม่อ่อนข้อต่อชาติผู้ก้าวร้าว คือรัสเซียเรียกร้องเพิ่มให้สหรัฐอเมริกาทอนขีปนาวุธจู่โจมของสหรัฐอเมริกานอกจากตุรกี (สหรัฐอเมริกาคิดว่าการยอมอ่อนข้อจะทำให้ชาติผู้ก้าวร้าวเพิ่มการก้าวร้าวเช่นเหตุการณ์ครั้งวันที่ 30 กันยายน 1938 ด้วยข้อตกลงที่เมืองมิวนิก อังกฤษและฝรั่งเศสยอมให้เยอรมนียึดดินแดนเชคโคสโลวาเกีย เป็นผลให้ในเดือนมีนาคม 1939 เยอรมนีเข้ายึดเชคโคสโลวาเกีย และเปิดสงครามโลกครั้งที่ 2 ในวันที่ 1 กันยายน 1939) หากสหรัฐอเมริกายอมอ่อนข้อต่อรัสเซีย ในอนาคตรัสเซียก็จะเรียกร้องให้สหรัฐอเมริกาทอนขีปนาวุธนิวเคลียร์ออกจากชาติพันธมิตรนาโต้ ทำให้นาโต้อ่อนแอ และรัสเซียก็จะนำยุโรปตะวันตกเข้าเป็นชาติสมาชิกโลกคอมมิวนิสต์ได้อย่างง่ายดาย

4. สหรัฐอเมริกาและรัสเซียมีความสัมพันธ์อันดีระหว่างกันในปี 1963 ดังได้เรียนรู้มาแล้วว่าความสัมพันธ์ระหว่างสหรัฐอเมริกากับรัสเซียเริ่มด้วยความตึงเครียดในปี 1961 และตึงเครียดมากในปี 1962 ด้วยเรื่องวิกฤติการณ์ติดตั้งขีปนาวุธที่คิวบา (22-28 ตุลาคม 1962) ในการแก้ไขปัญหานี้สหรัฐอเมริกามีจุดยืนแน่นอนเด่นชัด และรัสเซียต้องยอมจำนนด้วยเหตุผลและข้อเท็จจริง มีผลให้ความสัมพันธ์ระหว่างสหรัฐอเมริกากับรัสเซียในปี 1963 เป็นไปด้วยดีกล่าวคือมีการต่อสายตรง (Hot Line) ระหว่างมอสโกกับวอชิงตัน รัสเซียร่วมลงนามในสนธิสัญญาทดลองอาวุธนิวเคลียร์ปี 1963 สหรัฐอเมริกาขายข้าวสาลีให้รัสเซียและร่วมมือกันในโครงการอวกาศ

4.1 สหรัฐอเมริกาและรัสเซียจัดเครื่องโทรพิมพ์ (Teletypewriter - เป็นเครื่องส่งและรับสัญญาณโทรเลข) สายตรง (hot line) ระหว่างวอชิงตันดี.ซีกับมอสโก⁶⁰ สืบเนื่องมาจากเกิดความขัดข้องล่าช้าในการสื่อสารถึง 6 ชั่วโมงในการส่งและรับข้อความในช่วงวิกฤติการณ์ติดตั้งขีปนาวุธที่คิวบาในปี 1962 ระหว่างประธานาธิบดีเคนเนดี และนายกรัฐมนตรีครุสชอฟอันมีผลเกื้อป็นมาซึ่งการเกิดสงครามขีปนาวุธนิวเคลียร์ เป็นผลให้ในวันที่ 5 เมษายน 1963 ผู้นำทั้งสองประเทศกำหนดให้ติดตั้งเครื่องโทรพิมพ์สายตรงระหว่างวอชิงตันดี.ซีกับมอสโก เพื่อผู้นำทั้งสองประเทศจะได้เจรจาแก้ไขปัญหาร่วมกันโดยตรง อันเป็นการช่วยเลี่ยงการเกิดสงครามที่ไม่จำเป็น

4.2 สหรัฐอเมริกา รัสเซีย และอังกฤษร่วมลงนามในสนธิสัญญาห้ามการทดลองนิวเคลียร์ในมหาสมุทร บรรยากาศและอวกาศภายนอกปี 1963 สืบเนื่องมาจากการประชุมสุดยอดที่เจนีวาปี 1955 ระหว่างผู้นำสี่ชาติคือ สหรัฐอเมริกา (ประธานาธิบดีไอเซนฮาวร์) อังกฤษ รัสเซีย และฝรั่งเศส มติในวันที่ 21 กรกฎาคม 1955 ประการหนึ่งคือเห็นควรลดการทดลองนิวเคลียร์และแสวงหาแนวทางดำเนินการ ในปี 1963 มีสี่ชาติผลิตนิวเคลียร์ได้คือ สหรัฐอเมริกาในปี 1945 รัสเซียในปี 1949 อังกฤษในปี 1952 และฝรั่งเศสในปี 1960 ชาติที่ผลิตนิวเคลียร์ได้เหล่านี้คงการทดลองเป็นระยะเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพอาวุธร้ายแรง สารกัมมันตรังสีที่เกิดจากการทดลองเป็นอันตรายต่อสิ่งมีชีวิตบนโลก ขณะเดียวกันมีการประชุมร่วมกันเพื่อแสวงหาแนวทางลดการทดลองนิวเคลียร์ควบคู่ไปด้วยระหว่างช่วงปี 1955-1963 ผลการเจรจนำสู่การร่างและลงนามร่วมกันของผู้นำสามชาติคือ สหรัฐอเมริกา อังกฤษและรัสเซียในวันที่ 5 สิงหาคม 1963 ในสนธิสัญญาห้ามการทดลองนิวเคลียร์ในมหาสมุทร ในบรรยากาศและอวกาศภายนอกปี 1963 (The Treaty Banning Nuclear Tests in the Oceans, in the Atmosphere, and in Outer Space 1963)⁶¹ การทดลองนิวเคลียร์ทำได้เพียงในดินเท่านั้นมี 113 ชาติร่วมลงนามในสนธิสัญญาปี 1963 แต่สนธิสัญญาปี 1963 สร้างความไม่พอใจแก่ฝรั่งเศสเพราะเพิ่งผลิตนิวเคลียร์ได้ในปี 1960 ต้องการการทดลองเป็นระยะเพื่อพัฒนาเพิ่มประสิทธิภาพนิวเคลียร์ นอกจากนี้ในปี 1963 รัสเซียสหรัฐอเมริกาและอังกฤษ ยังทำการร่วมลงนามในสนธิสัญญาอวกาศภายนอกปี 1963 (The Outer Space Treaty of 1963) กำหนดอวกาศภายนอกเป็นของมนุษยชาติทุกคน ชาติใดชาติหนึ่งจะเข้าจับจองถือครองไม่ได้ การสำรวจอวกาศต้องเป็นไปเพื่อสันติเกิดประโยชน์แก่มวลมนุษยชาติทั้งหลายบนโลก ยานอวกาศหรือดาวเทียมที่ขึ้นสู่อวกาศต้องไม่ติดนิวเคลียร์หรืออาวุธร้ายแรงใด ๆ อันจะนำสู่การแพร่กระจายนิวเคลียร์ในอวกาศ มี 90 ชาติร่วมลงนามในสนธิสัญญาอวกาศภายนอกปี 1963 และในวันที่ 16 ตุลาคม 1963 สหรัฐอเมริกาส่งดาวเทียมสองดวงขึ้นโคจรรอบโลกเพื่อตรวจสอบดูว่ามีชาติผู้ร่วมลงนามในสนธิ

สัญญาปี 1963 ขาดโดบังที่ฝ่าฝืนข้อตกลง⁶² ด้วยสนธิสัญญาห้ามการทดลองนิวเคลียร์ ปี 1963 นับเป็นผลงานเด่นชิ้นหนึ่งของประธานาธิบดีเคนเนดี และช่วยลดความตึงเครียดในสงครามเย็นระหว่างสหรัฐอเมริกากับรัสเซีย

4.3 สหรัฐอเมริกาขายข้าวสาลีให้รัสเซียในปี 1963⁶³ รัสเซียต้องเผชิญภัยธรรมชาติเป็นผลให้ผลิตผลข้าวสาลีลดน้อยลง จากการมีความสัมพันธ์อันดีระหว่างสหรัฐอเมริกากับรัสเซีย ในปี 1963 (มีเครื่องโทรพิมพ์สายตรงในเดือนเมษายน 1963) และรัสเซียร่วมลงนามในสนธิสัญญาห้ามทดลองนิวเคลียร์ในมหาสมุทร ในบรรยากาศและในอวกาศภายนอกในเดือนสิงหาคม 1963) เป็นผลให้ในวันที่ 9 ตุลาคม 1963 ประธานาธิบดีเคนเนดีลงนามเห็นชอบขายข้าวสาลีจำนวน 4 ล้านเมตริกตัน (metric ton- 1 เมตริกตันเท่ากับ 1000 กิโลกรัม) แก่รัสเซีย

4.4 สหรัฐอเมริกาและรัสเซียร่วมมือกันในโครงการอวกาศเพื่อการสำรวจและการสื่อสาร ช่วงต้นทศวรรษ 1960 สหรัฐอเมริกาและรัสเซียมีความก้าวหน้าในโครงการอวกาศต่างกัน กล่าวคือรัสเซียมีความก้าวหน้าในเรื่องจรวด (rockets) ซึ่งสามารถนำปล่อยยานอวกาศ (spacecraft) ขึ้นโคจรสำรวจในอวกาศได้ระยะทางไกลแต่สหรัฐอเมริกามีความก้าวหน้าในเรื่องยานอวกาศและดาวเทียม (satellite) ใช้โคจรในอวกาศเพื่อการสื่อสารและรายงานสภาพอวกาศ ในปี 1962 ทั้งสองชาติร่วมงานกันในโครงการอวกาศเพื่อการสำรวจและการสื่อสาร

จากท่าทีที่เปลี่ยนไปในทางเป็นมิตรกับสหรัฐอเมริการัสเซียภายใต้การนำของครุสชอฟในปี 1963 เป็นผลให้ในการกล่าวสุนทรพจน์ที่มหาวิทยาลัยอเมริกัน (American University) กรุงวอชิงตันดี.ซี. ในเดือนมิถุนายน 1963⁶⁴ ประธานาธิบดีเคนเนดีกล่าวเชิญชวนคนอเมริกันให้มองรัสเซียในทางที่ดีเพราะรัสเซียไม่ใช่ชาติผู้ก้าวร้าวเช่นครั้งปี 1945 ทั้งนี้ประธานาธิบดีเคนเนดีพยายามวางนโยบายการอยู่ร่วมกันกับชาติที่ต่างลัทธิทางการเมืองอย่างสงบสุข (policy of peaceful coexistence) อันเป็นรากฐานของนโยบายการผ่อนคลายความตึงเครียดทางการเมืองระหว่างประเทศหรือเดตังเตอ (détente) ในเวลาต่อมา

5. ความสัมพันธ์ระหว่างสหรัฐอเมริกากับเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เป็นที่รู้กันแล้วว่าคอมมิวนิสต์มุ่งขยายอิทธิพลในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เริ่มด้วยพวกเวียดมินภายใต้การนำของโฮจิมินในเวียดนามเหนือยอมรับในลัทธิคอมมิวนิสต์ นำสู่การเกิดสงครามเวียดนาม (1957-1975) และลาวหนึ่งในชาติในอินโดจีนมีแนวโน้มรับลัทธิคอมมิวนิสต์อันจะมีผลทำให้ประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้อื่นอาจต้องเป็นคอมมิวนิสต์ด้วย ประธานาธิบดีเคนเนดีมุ่งสกัดกั้นลัทธิคอมมิวนิสต์ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ด้วยการคงการช่วยเหลือเวียดนามได้ในสงครามเวียดนาม

ในสงครามเวียดนามระหว่างช่วงปี 1961-1963 ในเวียดนามใต้กลุ่มต่อต้านรัฐบาล คือพวกเวียดกง (Viet Cong) ปฏิบัติการแบบกองโจร และได้รับความช่วยเหลือสนับสนุนจากเวียดนามเหนือ กลุ่มรัฐบาลภายใต้การนำของโงดินเดียม (Ngo Dinh Diem) ไม่สามารถปราบปรามคอมมิวนิสต์เวียดกงได้แม้จะมีมาตรการปราบปรามอย่างเข้มงวดจริงจัง ความช่วยเหลือที่สหรัฐอเมริกา ภายใต้การนำของประธานาธิบดีเคนเนดีให้แก่เวียดนามใต้เริ่มปลายปี 1961 ด้วยการเพิ่มความช่วยเหลือด้านเศรษฐกิจยุทธปัจจัยและการเงินแก่รัฐบาลเวียดนามใต้ และมีคณะที่ปรึกษาอเมริกันด้านการฝึกและวางแผนการรบประจำที่ไซ่ง่อนจำนวนประมาณ 15,500 คนช่วยให้คำแนะนำแก่รัฐบาล โงดินเดียม ประธานาธิบดีโงดินเดียมนับจากปี 1961 มีท่าทีแสดงออกว่าชื่นชอบการปกครองแบบเผด็จการที่มุ่งปราบปรามผู้คัดค้านรัฐบาล พอใจในระบบพวกฟ้อง ทูจรีรับสินบน เชื้อและปฏิบัติตามคำแนะนำของน้องชายและน้องสะใภ้คือโงดินนุและมาดามนุ (Ngo Dinh Nhu and Madame Nhu) ไม่พยายามแก้ไขปัญหาการเมือง และเศรษฐกิจ (ปฏิรูปที่ดินให้คนจนมีที่ทำกิน) ในปี 1962 ประกาศภาวะฉุกเฉินกำหนดห้ามชาวเวียดนามออกจากบ้านในยามวิกาล ควบคุมตรวจสอบการเสนอข่าวและห้ามประกอบพิธีกรรมในพุทธศาสนา (เป็นการกดขี่ข่มเหงประชาชน) พระประท้วงและประจានรัฐบาลด้วยการเผาตัวตาย เป็นผลให้ในเดือนกรกฎาคม 1963 รัฐบาลอเมริกาเสนอแนะให้รัฐบาลโงดินเดียมเลิกการกดขี่ข่มเหงประชาชนและเลิกกีดกันทางศาสนา รัฐบาลโงดินเดียมคงเพิกเฉยคำแนะนำของรัฐบาลสหรัฐอเมริกา เป็นผลให้สหรัฐอเมริกาคัดความช่วยเหลือด้านการเงิน นับจากกลางปี 1963 ชาวเวียดนามใต้ลดการสนับสนุนรัฐบาลโงดินเดียม เวียดกงรุกหน้าในการสู้รบ และนายทหารเวียดนามใต้วางแผนโค่นอำนาจโงดินเดียม

ในเดือนกันยายน 1963 ประธานาธิบดีเคนเนดีได้ความคิดว่าชะตากรรมของเวียดนามใต้ขึ้นอยู่กับชาวเวียดนามใต้ไม่ใช่สหรัฐอเมริกา ควรถอนคณะที่ปรึกษาอเมริกาจากเวียดนามใต้⁵⁵ ขณะเดียวกันเกรงลัทธิคอมมิวนิสต์ขยายอิทธิพลครอบคลุมเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ได้อย่างง่ายดาย (เหมือนครั้งปี 1949 เมื่อสหรัฐอเมริกาถอนความช่วยเหลือเงินประชาธิปไตย (จีนชาติ) ภายใต้การนำของเจียงไคเช็ค ทำให้จีนคอมมิวนิสต์ภายใต้การนำของเมเซตงยี้ดแผ่ดินใหญ่จีนได้ จีนชาติต้องถอยมาตั้งมั่นที่เกาะไต้หวัน) เป็นผลให้ประธานาธิบดีเคนเนดีเห็นควรคงความช่วยเหลือด้านยุทธปัจจัย การเงินและคณะที่ปรึกษาอเมริกันแก่เวียดนามใต้ต่อไป และจะถอนคณะที่ปรึกษาอเมริกันทั้งหมดกลับสหรัฐอเมริกาในเดือนพฤศจิกายน 1964 ภายหลังได้รับเลือกเป็นประธานาธิบดีสมัยที่สอง⁵⁶ จากการบริหารเวียดนามใต้อย่างไร้ประสิทธิภาพของประธานาธิบดีโงดินเดียม เป็นผลให้ในวันที่ 1-2 พฤศจิกายน 1963 คณะนายทหารเวียดนามใต้นำโดยดงวันมิน (Duong Von Minh)

โค่นอำนาจรัฐบาลเวียดนามใต้ได้สำเร็จ โงดินเดียมและโงดินนูกฆ่าเสียชีวิต รัฐบาลทหารปกครองช่วงพฤศจิกายน 1963-มิถุนายน 1965 รัฐบาลสหรัฐอเมริกาให้ความช่วยเหลือด้านการเงินเพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมเวียดนามใต้ปีละ \$500 ล้าน ทั้งนี้ในปลายปี 1963 มีคนที่ปรึกษาอเมริกันประจำที่ไซ่ง่อน ในเวียดนามใต้ 15,500 คน⁶⁷

6. สหรัฐอเมริกากระชับความสัมพันธ์กับชาติสมาชิกองค์การนาโต้ในปี 1963 ประธานาธิบดีเคนเนดีให้ความสำคัญในเรื่องการกระชับความสัมพันธ์ระหว่างสหรัฐอเมริกากับชาติสมาชิกองค์การนาโต้ เพื่อความมั่นคงในยุโรปตะวันตก โดยในต้นฤดูร้อนปี 1963 ประธานาธิบดีเคนเนดีเดินทางเยือนสมาชิกองค์การนาโต้ในยุโรปตะวันตก คือ เยอรมนีตะวันตก อิตาลี และอังกฤษ ประธานาธิบดีเคนเนดีได้เข้าปรึกษากับบรรดาผู้นำประเทศเหล่านี้ในประเด็นการคงความแข็งแกร่งด้านกองกำลังขององค์การนาโต้ในยุโรปตะวันตก โดยเฉพาะในเยอรมนีตะวันตก ประธานาธิบดีเคนเนดีให้คำมั่นสัญญาว่ากองกำลังสหรัฐอเมริกาคงอยู่ในภาคพื้นทวีปยุโรปเพื่อสกัดกั้นการขยายอิทธิพลของลัทธิคอมมิวนิสต์ หลังจากนั้นประธานาธิบดีเคนเนดีได้เดินทางเยือนไอร์แลนด์ (Ireland) ดินแดนของบรรพบุรุษตระกูลเคนเนดีก่อนอพยพมาสู่สหรัฐอเมริกา

ประธานาธิบดีเคนเนดีถูกลอบยิงเสียชีวิตในวันที่ 22 พฤศจิกายน 1963⁶⁸

เพื่อเตรียมการเลือกตั้งประธานาธิบดีในเดือนพฤศจิกายน 1964 (สมัยแรกของประธานาธิบดีเคนเนดี 1961-1965) ด้วยเหตุผลทางการเมืองประธานาธิบดีเคนเนดีจำเป็นต้องเดินทางเยือนฟลอริดาและเท็กซัสซึ่งเป็นสองรัฐที่มีประชากรหนาแน่นที่สุดในกลุ่มรัฐทางใต้เพื่อเรียกคะแนนนิยมจากประชาชน โดยเฉพาะการเยือนเท็กซัสมุ่งเพื่อสมานรอยร้าวพรรคเดโมแครตให้เป็นหนึ่งเดียวก่อนการเลือกตั้งประธานาธิบดีปี 1964 เพราะประธานาธิบดีเคนเนดีมีแผนลงรับเลือกเป็นประธานาธิบดีสมัยที่สอง ก่อนเยือนเท็กซัสประธานาธิบดีเคนเนดีได้รับการเตือนว่าอาจถูกชาวเท็กซัสประท้วงต่อต้าน บุคคลสำคัญผู้ร่วมเดินทางกับประธานาธิบดีเคนเนดีประกอบด้วยภรรยา (Jacqueline Kennedy) รองประธานาธิบดีลินดอน บี. จอห์นสัน และภรรยา (Lyndon B. Johnson and Claudia Johnson) เครื่องบินถึงดัลลัส, เท็กซัสเวลา 11.37 น. ของวันที่ 22 พฤศจิกายน 1963 ตามกำหนดการกำหนดว่าขบวนรถของประธานาธิบดีจะผ่านถนนสายสำคัญของเมืองดัลลัสปลายทางที่อาคารศูนย์การค้าดัลลัส จะขึ้นกล่าวปราศรัยแก่นักธุรกิจและชาวดัลลัสภายหลังเสร็จสิ้นรับประทานอาหารกลางวันในทางปฏิบัติเมื่อถึงดัลลัสรถเปิดประทุนเทียบรอรับประธานาธิบดีและภรรยา ผู้ว่าการรัฐเท็กซัส จอห์น บี. คอนเนลลี (John B. Connally) และภรรยาเข้านั่งเบาะหลังคนขับ โดยผู้ว่าการรัฐเท็กซัส คอนเนลลีนั่งเบาะด้านขวาของรถ และภรณยานั่งเบาะด้านซ้ายของรถ ประธานาธิบดีและภรณยานั่ง

เบาะต่อจากผู้ว่าการรัฐเท็กซัสและภรรยาโดยประธานาธิบดีนั่งเบาะด้านขวาของรถ และภรณานั่งเบาะด้านซ้ายของรถ ตามด้วยรถคันที่สอง (ต่อจากรถเปิดประทุนของประธานาธิบดี) เป็นรถคณะผู้รักษาความปลอดภัยประธานาธิบดี รถคันที่สามเป็นรถรองประธานาธิบดีและภรรยา ตามด้วยรถคณะผู้รักษาความปลอดภัย ขณะขบวนรถแล่นมาตามถนนสายสำคัญของเมืองดัลลัส มีผู้คนเรียงรายหนาแน่นต้อนรับประธานาธิบดีและภรรยา ในเวลา 12.30 น. ใกล้ถึงอาคารศูนย์การค้าดัลลัสมีเสียงกระสุนปืน 3 นัด ประธานาธิบดีถูกยิงที่ศีรษะและคอ แฉกเลือดเข้าประคองศีรษะประธานาธิบดีผู้ว่าการรัฐเท็กซัสซึ่งนั่งอยู่หน้าประธานาธิบดีถูกยิงที่หลัง ผู้บาดเจ็บทั้งสองถูกนำส่งโรงพยาบาลพาร์คแลนด์เมโมเรียล (Parkland Memorial Hospital) ประธานาธิบดีเสียชีวิตเวลา 13.00 น. ก่อนถึงโรงพยาบาล ผู้ว่าการรัฐเท็กซัสเข้ารับการรักษาได้ทันรอดชีวิต

ทันทีที่เกิดเหตุการณ์โทรทัศน์และวิทยุรายงานข่าวการถูกยิงและเสียชีวิตของประธานาธิบดีเคนเนดีให้คนอเมริกันและโลกได้รับรู้ ลี เอช. ออสวอลด์ (Lee Harvey Oswald) ผู้ต้องสงสัยว่าเป็นผู้ยิงประธานาธิบดีเคนเนดีถูกพบโดยตำรวจสายตรวจ (patrolman) ชื่อ เจ.ดี. ทิปพิท (J.D. Tippit) เกิดการยิงต่อสู้กัน ตำรวจสายตรวจทิปปิตถูกยิงเสียชีวิต ออสวอลด์หนีไปได้และถูกจับได้ในเวลา 13.35 น. ออสวอลด์อายุ 24 ปี เคยประจำการในกองทัพเรืออเมริกันมีภรรยาเป็นคนรัสเซีย เคยพยายามโอนสัญชาติเป็นคนรัสเซีย ชื่นชอบในลัทธิมาร์กซิสต์ด้านดำรับของลัทธิคอมมิวนิสต์ (Marxism) และให้การสนับสนุนจอมเผด็จการคิวบาฟิเดล กัสโตร จากหลักฐานอาวุธปืนยาว (rifle) ดิคกล้องส่องยิง (telescopic sight) พร้อมลายนิ้วมือบนปืนยาวและกระสุนบ่งชี้ชัดว่าออสวอลด์คือฆาตกรแต่ออสวอลด์ปฏิเสธแม้จะถูกสอบสวนเป็นเวลานานถึงสองวันเต็ม ในวันที่ 24 พฤศจิกายน 1963 ขณะออสวอลด์กำลังจะขึ้นรถเพื่อย้ายที่คุมขัง ออสวอลด์ถูกแจ็ค รูบี (Jack Ruby) เจ้าของสถานเริงรมย์แห่งหนึ่งในดัลลัสเข้าประชิดตัวและยิงออสวอลด์ ออสวอลด์ถูกนำตัวส่งโรงพยาบาลพาร์คแลนด์ เมโมเรียลและเสียชีวิตในเวลา 13.07 น. ภายหลังประธานาธิบดีเสียชีวิต 48 ชั่วโมง

ประธานาธิบดีเคนเนดีเสียชีวิตเวลา 13.00 น. ของวันที่ 22 พฤศจิกายน 1963 ศพถูกบรรจุใส่โลงนำขึ้นเครื่องบินประจำตำแหน่งประธานาธิบดี (Air Force One) กลับวอชิงตัน ดี.ซี. ขณะเครื่องบินอยู่ระหว่างการบินในเวลา 14.38 น. รองประธานาธิบดีลอร์ดอน บี. จอห์นสัน ทำพิธีสาบานตนรับตำแหน่งประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกาลำดับที่ 36 โดยมีภรรยาขึ้นเคียงข้างทางขวาและแฉกเลือด เคนเนดีขึ้นเคียงข้างทางซ้าย

ศพประธานาธิบดีเคนเนดีถูกฝังที่สุสานแห่งชาติอาร์ลิงตัน (Arlington National Cemetery) ในวันที่ 25 พฤศจิกายน 1963 มีตัวแทนจากกว่า 90 ประเทศจำนวน 220 คนเข้าร่วมในพิธี

สหรัฐอเมริกาภายใต้การบริหารประเทศโดยลินดอน บี. จอห์นสัน 1963-1969

ลินดอน บี. จอห์นสัน (Lyndon Baines Johnson 1908-1973) ประธานาธิบดีลำดับที่ 36 จากพรรคเดโมแครต อดีตรองประธานาธิบดีคนที่ 4 ที่ก้าวขึ้นเป็นประธานาธิบดีภายหลังประธานาธิบดีถูกลอบยิงเสียชีวิต ลอนดอน บี. จอห์นสัน ทำพิธีสาบานตนรับตำแหน่งประธานาธิบดีในวันที่ 22 พฤศจิกายน 1963 เวลา 14.38 น. บนเครื่องบินประจำตำแหน่งประธานาธิบดี (Air Force One) ขณะบินจากดัลลัส, เท็กซัสกลับยังวอชิงตัน ดี.ซี. ประธานาธิบดีจอห์นสัน นำการบริหารประเทศช่วงปี 1963-1969 เริ่มด้วยการสืบทอดงานของอดีตประธานาธิบดีเคนเนดี รัฐสภาให้ความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาภายในประเทศด้วยการผ่านกฎหมายแก้ไขปัญหาดังกล่าว ช่วยเหลือผู้ยากไร้ด้านการศึกษา การรักษาพยาบาล ที่อยู่อาศัยและสร้างงานจัดปัญหาการแบ่งแยกเหยียดผิว และยกระดับคุณภาพชีวิตคนอเมริกัน ในปี 1964 ประธานาธิบดีจอห์นสันชนะการเลือกตั้งมีรองประธานาธิบดีคือฮูเบิร์ต เอช. ฮัมฟรีย์ (Hubert H. Humphrey) แผนสังคมที่ยิ่งใหญ่ (The Great Society Program) คือแผนปฏิรูปภายในประเทศของประธานาธิบดีจอห์นสันช่วงปี 1965-1969 ประธานาธิบดีจอห์นสันนำสหรัฐอเมริกาเข้าร่วมในสงครามเวียดนามเริ่มในปี 1965 จากความล้มเหลวของการสู้รบในสงครามเวียดนามและจากการไม่อาจแก้ไขปัญหาภายในประเทศได้สำเร็จเป็นผลให้ในวันที่ 31 มีนาคม 1968 ประธานาธิบดีจอห์นสันประกาศอย่างเป็นทางการไม่ลงรับเลือกตั้งเป็นประธานาธิบดี เปิดทางให้ริชาร์ด เอ็ม. นิกสัน ชนะการเลือกตั้งประธานาธิบดีเข้าแก้ไขในปัญหาสงครามเวียดนามและแก้ไขปัญหาภายในประเทศ

ผลงานการบริหารกิจการภายในประเทศภายใต้การนำของประธานาธิบดีลินดอน บี. จอห์นสัน 1963-1969

ในวันที่ 27 พฤศจิกายน 1963 ประธานาธิบดีจอห์นสันขึ้นกล่าวในรัฐสภายืนยันในนโยบายภายในประเทศคือการแก้ไขปัญหาสังคมและเศรษฐกิจงานของอดีตประธานาธิบดีเคนเนดี (Let us continue) โดยขอความร่วมมือจากรัฐสภาให้ผ่านกฎหมายที่เคยเสนอไว้ครั้งอดีต ประธานาธิบดีเคนเนดีเพื่อการดำเนินการ ในนโยบายต่างประเทศคงยืนยันต่อต้านอิทธิพลลัทธิคอมมิวนิสต์ในสงครามเวียดนามและเบอร์ลินตะวันตก รวมถึงสหรัฐอเมริกาให้ความช่วยเหลือฟื้นฟูเศรษฐกิจ การศึกษา การแพทย์และเทคโนโลยีในเอเชีย แอฟริกาและละตินอเมริกา เพื่อจัด

ความยากจน ความหิวโหย และโรคภัยไข้เจ็บให้หมดไป ให้คนในภูมิภาคเหล่านี้มีความเป็นอยู่ดี
คงการปกครองในระบอบประชาธิปไตย และปฏิเสธรบรัลัทธิคอมมิวนิสต์ ผลงานภายในประเทศที่
ปรากฏคือ

1. รัฐบาลกลางลดงบประมาณการใช้จ่าย และรัฐสภาผ่านกฎหมายลดการเก็บภาษีรายได้บุคคลปี 1964 (The Tax Reduction Act of 1964) มีผลให้คนอเมริกันมีเงินเหลือ กระตุ้นเพิ่ม
การใช้จ่าย ธุรกิจขยายตัว คนว่างงานลดลงและสร้างงานเพิ่ม และรัฐบาลกลางได้รายได้เพิ่มจาก
การเก็บภาษีรายได้จากธุรกิจ เริ่มด้วยในปี 1964 ประธานาธิบดีจอห์นสันปรับลดงบประมาณการใ
จ่ายในโครงการที่ประธานาธิบดีเคนเนดีเคยกำหนดไว้ในปี 1965 จำนวน \$101.5 พันล้าน เป็น
\$97.9 พันล้าน⁶⁹ และในเดือนกุมภาพันธ์ 1964 รัฐบาลผ่านกฎหมายลดการเก็บภาษีรายได้บุคคลปี
1964 (The Tax Reduction Act of 1964)⁷⁰ กำหนดลดการเก็บภาษีรายได้ส่วนบุคคลกว่า \$10 พัน
ล้าน แต่คนอเมริกันมีเงินเหลือในมือมีกำลังในการซื้อ กระตุ้นเพิ่มการจ่าย ผลคือในช่วงสิบแปด
เดือนภายหลังการใช้กฎหมายลดการเก็บภาษีรายได้บุคคลปี 1964 ผู้บริโภคอเมริกันเพิ่มการใช้จ่าย
มีมูลค่าสูงถึง \$43 พันล้าน ธุรกิจขยายตัวมีการสร้างงานใหม่เพิ่ม อัตราคนว่างงานลดลง และ
รัฐบาลเก็บภาษีรายได้จากธุรกิจได้เพิ่มมากกว่าเดิมทดแทนการต้องสูญเสียเงินจากการลดการเก็บ
ภาษีรายได้บุคคล (กฎหมายลดการเก็บภาษีรายได้บุคคล เสนอต่อรัฐสภาในสมัยประธานาธิบดีเคนเนดี)

2. รัฐสภาผ่านกฎหมายสิทธิคนอเมริกันปี 1964 (The Civil Rights Act of 1964)⁷¹
กำหนดหนึ่งห้ามแบ่งแยกเหยียดผิวในการใช้สาธารณูปโภคและการจ้างงาน สองกำหนดจัดตั้งคณะ
กรรมการเพื่อความเป็นธรรมในการจ้างงาน (The Equal Employment Opportunity Commission)
เพื่อสอบสวนและรักษาความเสมอภาคในการจ้างงาน สามให้อำนาจแก่รัฐบาลในการยกเลิกเงินทุน
ที่ให้แก่งานของรัฐบาลที่คงการแบ่งแยกเหยียดผิวและสี่ให้อำนาจแก่กระทรวงยุติธรรมในการคง
รักษาไว้ซึ่งสิทธิในการลงคะแนนและการเข้ารับการศึกษโดยไม่มีการแบ่งแยกเหยียดผิว
ประธานาธิบดีจอห์นสัน ลงนามในวันที่ 2 กรกฎาคม 1964 (กฎหมายสิทธิคนอเมริกัน (ผิวดำ)
เสนอต่อรัฐสภาในสมัยประธานาธิบดีเคนเนดี แต่ถูกเดโมแครตทางใต้ขัดขวางไว้)

3. ผ่านบทแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญมาตราที่ 24 (The Twenty-fourth Amendment)⁷²
มีผลบังคับใช้ในวันที่ 4 กุมภาพันธ์ 1964 กำหนดคนอเมริกันทุกคนมีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งแม้คน
ค้างจ่ายภาษีลงคะแนน (Poll Tax) หรือภาษีใด ๆ ก็ตาม

4. ช่วยเหลือคนอเมริกันผู้ยากไร้ด้วยแผนต่อสู้ความยากจน (The War on Poverty
Plan) สืบเนื่องมาจากในปี 1962 ไมเคิล ฮาร์ริงตัน (Michael Harrington) เขียนบทความชื่อ *The*

*Other America : Poverty in the United States*⁷³ ชี้ให้เห็นว่าความยากจนมีจริงในสหรัฐอเมริกาในทศวรรษ 1960 คนจนมีจำนวนถึงหนึ่งในห้า (ประมาณ 35 ล้านคน) ของประชากรอเมริกันทั้งหมด สามในสี่ของคนจนเป็นคนอเมริกันผิวขาว คนจนจำแนกได้เป็น 6 กลุ่ม คือหนึ่งชาวนาและคนทำงานในเหมืองแถบเซี่ยงเทือกเขาแอปปาเลเชียน สองคนผิวดำในสังคมเมืองเขตสลัมที่คนผิวดำอยู่กันแออัด (ghetto) สามพวกฮิสแปนิก (Hispanic) หรือละตินโน (Latino) คือกลุ่มคนที่พูดภาษาสเปนจากละตินอเมริกาและแคริบเบียนที่อาศัยในสหรัฐอเมริกา ได้แก่จากเม็กซิโก คิวบา เปอร์โตริโก และเอลซาลวาดอร์ เป็นต้น จัดเป็นชนกลุ่มน้อยใหญ่เป็นอันดับสองรองจากคนผิวดำ คนกลุ่มนี้เป็นแรงงานย้ายที่อยู่หรืออยู่ในสังคมเมืองเขตสลัมที่อยู่ฮิสแปนิกอยู่กันอย่างแออัด (barrio) สื่ออเมริกันอินเดียในเขตสงวน ห้าครอบครัวที่มีสตรีนำครอบครัว และหกผู้สูงอายุที่ยากจน คนจนเหล่านี้ขาดการศึกษา ขาดการรักษาพยาบาล ไม่มีงานทำ และมีวงจรชีวิตอยู่กับความยากจน คือคงความยากจนตามพ่อแม่ อยู่อย่างไรความหวัง ล้าหลังทุกอย่างและไม่รู้หนทางเพื่อการเข้าสู่การมีชีวิตแบบอเมริกัน จริงอยู่ภายใต้แผนข้อตกลงใหม่ (The New Deal Program) ของประธานาธิบดีแฟรงกลิน ดี. รูสเวลท์ กำหนดมีกฎหมายประกันสังคมปี 1935 (The Social Security Act of 1935) แก่คนว่างงาน คนชรา และคนพิการจริง แต่แผนสวัสดิการสังคม (Social Welfare Program) ที่กำหนดช่วยผู้สูงอายุ อุปถัมภ์เด็ก หรือช่วยคนตาบอดตั้งเกณฑ์กำหนดคุณสมบัติผู้รับการช่วยเหลืออย่างเข้มงวด ผู้ยากไร้คนจนทั้งหกกลุ่มไม่เข้าเกณฑ์คุณสมบัติรับความช่วยเหลือ ตลอดจนแผนประกันสังคม (Social Insurance Program) เอื้อประโยชน์เฉพาะคนงานที่จ่ายภาษีพิเศษเท่านั้น

ประธานาธิบดีจอห์นสันตัดสินใจนำเรื่องความยากจนที่ไม่เกิด ฮาร์ริงตันนำเสนอและประธานาธิบดีเคนเนดีได้เริ่มไว้ (ช่วยด้านการรักษาพยาบาลผู้สูงอายุและช่วยเด็กด้านการศึกษา) นำมาเป็นงานหลักเรื่องหนึ่งในสมัยประธานาธิบดีจอห์นสัน เริ่มด้วยในเดือนมกราคม 1964 ประกาศแผนต่อสู้ความยากจนของคนในชาติให้หมดไป อันจะเป็นทางช่วยให้ผู้ยากไร้ได้มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นตามความเหมาะสมและอยู่อย่างมีศักดิ์ศรี ในการดำเนินการมุ่งเน้นช่วยผู้ยากไร้ใน 11 รัฐแถบเซี่ยงเทือกเขาแอปปาเลเชียนเป็นกลุ่มแรกเพราะพบว่าผู้ยากไร้ส่วนใหญ่เป็นเยาวชนอายุระหว่าง 16-21 ปี ยากจน ไร้การศึกษา และไม่มีผู้ปกครองดูแล ในทางปฏิบัติ ในวันที่ 11 สิงหาคม 1964 รัฐสภาผ่านกฎหมายเปิดโอกาสทางเศรษฐกิจปี 1964 (The Economic Opportunity Act of 1964)⁷⁴ กำหนดจัดตั้งสำนักงานเปิดโอกาสทางเศรษฐกิจ (The Office of Economic Opportunity - OEO) เป้าหมายในการดำเนินการมีสองประการคือ ให้โอกาสผู้ยากไร้ทุกคนเท่าเทียมกัน (equal opportunity) และการมีบทบาทในชุมชน (community action) อันหมายความว่าให้ผู้ยากไร้เข้ารับการศึกษาระดับ

พื้นฐานขั้นต้น และฝึกฝนวิชาชีพควบคู่ไปด้วย เมื่อจบการศึกษามีหน่วยงานของเอกชนและของรัฐรับเข้าทำงานตามความถนัดที่ได้รับการฝึกมา สำนักงานเปิดโอกาสทางเศรษฐกิจจัดตั้งหน่วยงานย่อยดำเนินการเริ่มจากหน่วยเฮดสตาร์ท (Head Start) เป็นหน่วยรับเด็กเล็กเข้าฝึกช่วยตัวเองเตรียมความพร้อมขั้นต้นในระดับเตรียมอนุบาล (nursery school) เพื่อเข้าเรียนต่อไปในระดับอนุบาล (kindergarten) หน่วยงานและหน่วยเยาวชนเพื่อนบ้านใกล้เคียง (The Job Corps, The Neighborhood Youth Corps) เป็นหน่วยเน้นฝึกเยาวชนด้านทักษะในงานวิชาชีพเฉพาะด้านขึ้นอยู่กับความพอใจของผู้เรียนเพื่อนำไปประกอบอาชีพได้ในอนาคต หน่วยอัพเวิร์คเบาด์ (Upward Bound) เป็นหน่วยฝึกเพิ่มความชำนาญพิเศษในงานฝีมือแก่เยาวชนที่ต้องการมีรายได้เพิ่มเพื่อสะสมเป็นเงินทุนเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาและหน่วยอาสาสมัครบริการแก่คนอเมริกัน (The Volunteers in Service to America - VISTA) กล้ายหน่วยอาสาสมัครสันติภาพของประธานาธิบดีเคนเนดี (The Peace Corps) กล่าวคือหน่วยวิสต้า เป็นหน่วยให้ความช่วยเหลือในพื้นที่คนยากจนทั้งในสังคมเมืองและสังคมชนบทในสหรัฐอเมริกา เช่น ช่วยสอนหนังสือเด็กและดูแลเด็กในเวลากลางวัน ฝึกวิชาชีพแก่คนในชุมชน พัฒนาชุมชน เยี่ยมเยียนผู้ป่วย คนชราและคนพิการเป็นต้น ในส่วนเป้าหมายการมีบทบาทในชุมชน (Community action) มุ่งเน้นให้คนจนมีการรวมตัวแสดงออกเพื่อการเข้ามีส่วนร่วมในสังคมและร่วมแก้ไขปัญหามากขึ้น โดยมีคณะกรรมการคอยให้คำปรึกษาป้องกันความผิดพลาด อันเป็นการเตรียมการให้คนจนเกิดความมั่นใจ ทำกิจกรรมชุมชนในวิถีทางที่ถูกต้องตามกฎหมาย และเป็นที่ยอมรับของสังคมภายนอก นอกจากนี้ในปี 1964 ประธานาธิบดีจอห์นสันออกบัตรอาหาร (Food Stamp)⁷⁵ แจกจ่ายแก่ผู้ยากไร้ เป้าหมายของการออกบัตรอาหารมีสองประการคือ หนึ่งเพื่อช่วยเหลือครอบครัวผู้ยากไร้มีรายได้ต่ำให้ได้บริโภคอาหารครบห้าหมู่ สองเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรให้มีความมั่นคงในการทำเกษตรกรรม โดยผลิตผลเกษตรกรรมสามารถจำหน่ายได้ในราคาที่เหมาะสม ด้วยแผนต่อสู้ความยากจนทำให้คนยากจนมีสภาพความเป็นอยู่ดีขึ้น มีวิชาชีพและมีรายได้ เงินที่รัฐบาลกลางใช้จ่ายในแผนต่อสู้ความยากจนช่วงปี 1964-1966 ต่อปีประมาณ \$1 พันล้าน-\$1.2 พันล้าน ในปี 1966 เมื่อสหรัฐอเมริกาต้องเข้าร่วมในสงครามเวียดนามอย่างจริงจังทำให้เงินที่ใช้ในแผนต่อสู้ความยากจนถูกตัดลดลงอย่างมาก ในด้านการคมนาคมรัฐบาลมองเห็นความจำเป็นต้องช่วยเหลือผู้ยากไร้ในสังคมเมืองให้ได้รับความสะดวกในการใช้รถโดยสารเดินทางไปทำงานเป็นผลให้รัฐสภาผ่านกฎหมายขนส่งมวลชนในสังคมเมืองปี 1964 (The Urban Mass Transportation Act of 1964)⁷⁶

5. ประธานาธิบดีลินคอน บี. จอห์นสันชนะการเลือกตั้งปี 1964 การเลือกตั้งในปี 1964⁷⁷ พรรครีพับลิกันส่งบาร์รี เอ็ม. โกลวอเตอร์ (Barry M. Goldwater) รับเลือกในตำแหน่งประธานาธิบดีและวิลเลียม อี. มิลเลอร์ (William E. Miller) รับเลือกในตำแหน่งรองประธานาธิบดี โกลวอเตอร์กล่าวโจมตีการบริหารงานของเดโมแครตในเรื่องการลดการเก็บภาษีได้บุคคลทำให้รัฐบาลขาดรายได้ ระบบประกันสังคมที่ไม่อาจช่วยคนจนได้ทั่วถึง กฎหมายสิทธิพลเมืองอเมริกัน (ผิวดำ) ที่ล่าช้า และคนผิวดำคงการก่อความวุ่นวาย สนธิสัญญาจำกัดการทดลองนิวเคลียร์ ทำให้การเพิ่มประสิทธิภาพอาวุธร้ายแรงของสหรัฐอเมริกาไม่ได้รับการพัฒนาเท่าที่ควร และย่ำจะนำสันติภาพและความมั่งคั่งสู่สหรัฐอเมริกา พรรคเดโมแครตส่งลินคอน บี. จอห์นสัน รับเลือกในตำแหน่งประธานาธิบดี ฮูเบิร์ต เอช. ฮัมฟรี (Hubert H. Humphrey) รับเลือกในตำแหน่งรองประธานาธิบดี จอห์นสันย่ำจะคงแก้ไขปัญหภายในประเทศภายใต้แผนสังคมที่ยิ่งใหญ่ (The Great Society Program) สังคมอเมริกันจะต้องเป็นสังคมที่น่าอยู่คือ บ้านเมืองจะสะอาดเป็นระเบียบ การแบ่งแยกเหยียดผิวจะหมดไป คนจนจะมีงานทำมีเงินใช้กินคืออยู่ดี ความยากจนจะหมดไป จะมีความเสมอภาคด้านการศึกษาและการรักษาพยาบาล ผลการนับคะแนนเลือกตั้งในวันที่ 3 พฤศจิกายน 1964 ปรากฏว่าลินคอน บี. จอห์นสันชนะได้ 486 คะแนนจากคณะกรรมการเลือกตั้ง โกลวอเตอร์ได้เพียง 52 คะแนนจากคณะกรรมการเลือกตั้ง

6. ผลงานของประธานาธิบดีลินคอน บี. จอห์นสันช่วงปี 1965-1969 ภายใต้แผนสังคมที่ยิ่งใหญ่ (The Great Society Program) ช่วงปี 1965-1966 มีผลงานปรากฏเด่นชัดเพราะ สมาชิกพรรคเดโมแครตกุมเสียงข้างมากในรัฐสภา เป็นผลให้รัฐสภาให้ความร่วมมือในแผนสังคมที่ยิ่งใหญ่ของประธานาธิบดีจอห์นสันซึ่งสืบทอดงานของอดีตประธานาธิบดีเคนเนดีด้วยการผ่านเป็นกฎหมายหลายฉบับมีผลบังคับใช้คือ

6.1 ส่งเสริมการศึกษา โดยในวันที่ 9 เมษายน 1965 รัฐสภาผ่านกฎหมายการศึกษา ระดับประถมและระดับมัธยมปี 1965 (The Elementary and Secondary Education Act of 1965)⁷⁸ กำหนดจัดสรรงบประมาณเริ่มแรก \$1.3 พันล้านมุ่งใช้เป็นทุนการศึกษาช่วยเด็กนักเรียนที่ยากจนแต่เรียนดี รวมถึงจัดหาอุปกรณ์การเรียนและตำราแก่ห้องสมุดโรงเรียนที่ขาดแคลน ภายใต้กฎหมายการศึกษาระดับสูงปี 1965 (The Higher Education Act of 1965)⁷⁹ กำหนดเงินช่วยเหลือเป็นทุนการศึกษาแก่นักเรียน และนักศึกษา ระดับมัธยมและอุดมศึกษาที่เรียนดีแต่ยากจน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสาขาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและภาษา อันมีผลใช้เงินทุนเพื่อการศึกษาที่รัฐบาลกลางช่วยเหลือเด็กเรียนดีแต่ยากจนเพิ่มขึ้นจาก \$5 พันล้านเป็น \$12 พันล้านช่วงปี 1964-1967